

Литературната история

през ХХІ век и нови начини
за нейното изучаване в гимназиалния
курс и висшите училища

Анкета 1. Проект на ФНИ „Образование и литературна история. Литературната история през ХХІ век и нови начини за нейното изучаване в гимназиалния курс и висшите училища“, КП-06-Н100/9 от 10.12.2025 г.

104 отговора

[Публикуване на анализ](#)

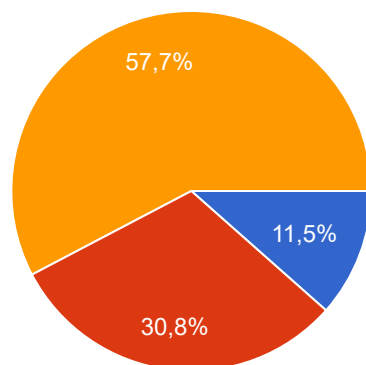
Информация за респондента

Колко дълъг е педагогическият Ви стаж?

 Копиране

104 отговора

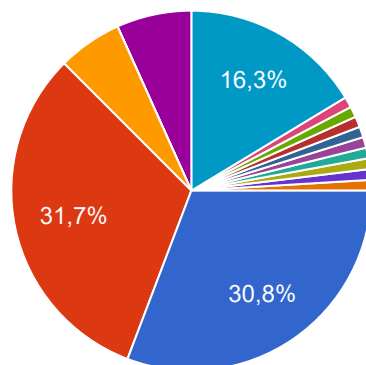

- до 5 г.
- 6-15 г.
- над 15 г.

В какъв тип училище работите?

 Копиране

104 отговора

- средно училище
- езикова гимназия
- хуманитарна гимназия
- с изкуство
- природо-математическа / м...
- професионална гимназия
- Профилирана езикова гимн...
- основно училище

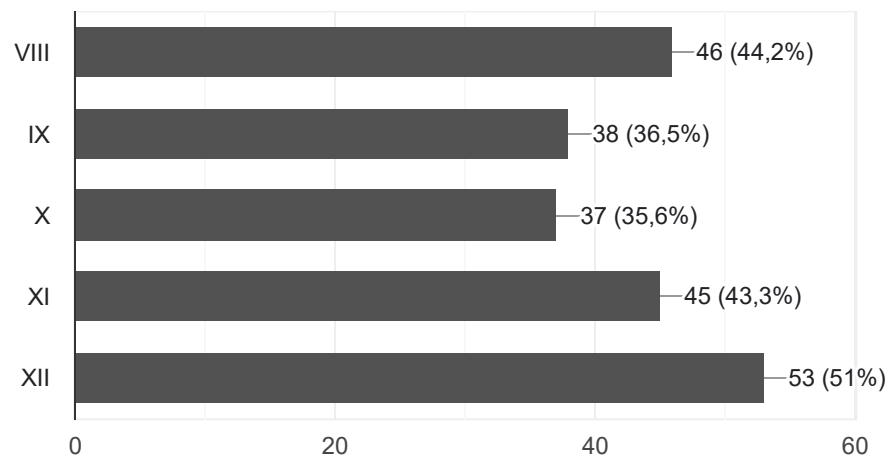
▲ 1/2 ▼

В кой клас / кои класове преподавате в момента?

 Копиране

104 отговора

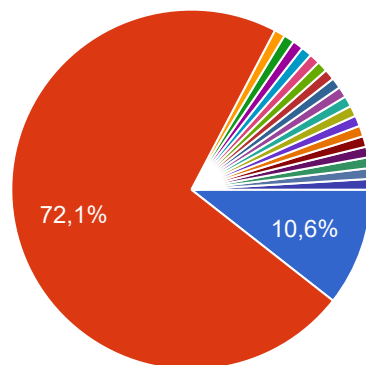
Анкетна част

Както е известно, настоящите учебни програми по литература в VIII–X клас са основани на историко-хронологичния принцип.

 Копиране

Според вас той подходящ ли е?

104 отговора

- Изцяло не
- Изцяло да
- Настоящите учебни програми са основани на историко-хронологичния принцип
- Настоящите учебни програми са основани на културноисторическо контекст
- Не във всички класове програми са основани на историко-хронологичния принцип
- Подходящ и необходим е принципът
- Подходящо е съчетаването на историко-хронологичния и културноисторическия принцип
- Историко-хронологичният принцип е подходящ

▲ 1/3 ▼

Как разглеждате художествения текст в XI и XII клас – период, в който литературното образование е организирано на тематичен принцип?

 Копиране

104 отговора

Как оценявате учебното съдържание по литературна история с оглед на актуалния исторически момент и на промените в начина, по който мислят днешните ученици?

104 отговора

Положително

Художественият текст трябва да се разглежда не само в социокултурен контекст, но и във взаимовръзка с литературните процеси и течения в съответната епоха. В момента учебното съдържание в 11. и 12. клас е структурирано по теми, които произтичат от житейските морални норми - любов, вяра, надежда, памет, раздвоение и пр.

незадоволително

Необходими са промени.

Учебното съдържание не винаги е съобразено с актуалния исторически контекст и с начина на мислене на съвременните ученици. Необходима е по-ясна връзка между литературната история, съвременните теми и интересите на младите хора.

идеологически обусловено

Дали учебното съдържание по литература трябва да бъде прицелено в актуалния исторически момент? Няма ли по този начин то да се превърне в конформистко ехо на властващия/властовия дискурс, както и в копие на медиите с присъщата им фрагментарност, деконтекстуализация и денонсиране на класическите парадигми? Струва ми се, че учебното съдържание не би следвало да се съобразява с актуалния исторически момент. Не би трябвало и да се пригажда към мисленето на учениците, а обратно – би трябвало да ги подпомага в изграждането на мисловни модели, коригиращи разпространените недостатъци на мисленето днес – буквализъм (затруднения при работа с (естетически) абстракции), алогичност (трудно извеждане на причинно-следствени връзки), безкритичност и т.н.

В общи линии текстовете, предвидени за изучаване от 8. до 12. клас, са подбрани добре от гл.т. на тяхната разбираемост и познавателен потенциал, но правят впечатление и някои диспропорции. Намирам за нецелесъобразно изучаването на "Дон Кихот" и "Хамлет" в 8. клас, защото емоционално-психологическото развитие на учениците в тази възраст, както и литературната им култура не позволяват адекватно възприемане на тези текстове. Същото се отнася и за основополагащи Ботеви творби, предложени на учениците още в 9. клас, за поемата "Септември" и стихотворението "Повест", несполучливо предвидени за изучаване в 10. клас.

Подборът на творбите в 11. и 12. клас в общи линии също е сполучлив, но присъствието на някои от тях е необяснимо – "Ноев ковчег" е твърде абстрактен и – откровено казано – твърде "нестанал" текст; могат да се открият и много по-сполучливи текстове на Христо Фотев от т.нар. стихотворение "Колко си хубава".

Абсолютно несъстоятелно!

като недостатъчно адекватно и не отговарящо на интересите им

Добро

Хубаво е учебното съдържание да е по-актуално.

Учебното съдържание е поднесено твърде академично, схематично, сухо.

Подходящо, позволява проблемите да се осъвременяват

Подходящо за 10. - 12. клас, но неприложимо в 8. и 9. клас.

Текстовете от учебника са представени чрез сложни изрази, които предизвикват допълнителни въпроси и коментари.

Трудни и далечни са им

Днешните ученици мислят нелинейно, фрагментарно и силно визуално. Традиционният

модел на литературната история, който следва строга хронология (от Античност през Просвещение до Модернизъм), често се сблъсква с тяхната съпротива.

Липсват наистина съвременни автори, ако изключим Профила където има няколко имена на съвременни писатели (Г. Господинив, З. Евтимова, М. Русков). Не присъстват обаче поетеси достатъчно - Надя Попова, Маргарита Петкова, Амелия Личева; прозата - също: Вера Мутафчиева, Фани Попвоа-Мутафова, Блага Димитрова ("Лице"!); Дора Габе. Съвременни класици - Стефан Цанев, Недялко Йорданов, Георги Константинов; Владимир Зарев, Захари Карабашлиев. Хумористичната тема изобщо отсъства: Алек Попов, Александър Шпатов, Михалаки Георгиев, Чудомир... Трудно се асимилират творбите "Ноев ковчег" (Й. Радичков), "Честен кръст" (Б. Христов) и "Балкански синдром" (Ст. Стратиев). Изобщо сюжет, поеоден от мгическия реализъм (Маркес, Борхес, Кортасар) - липсват и се очаква в 11 клас да се разбете този текст на Й. Радичков. Драматургичен текст се изучава в 8 клас - Шекспир "Хамлет", а творбата на Ст. Стратиев е абсурден театър. По-подходящо от него е "Оркестър без име" - с възможни съпоставки с филма. От Б. Христов е доста лицемерен анти тоталитарния отказ, тъй като авторът реално публикува и след тази абдикация... Стефан Цанев е много интересен автор от Б. Христов.

Намирам за основополагащо познаването на включените в учебното съдържание основни културноисторически етапи и естетически направления, но по-добре развит потенциал за усвояването на това познание имат по-големите ученици (от втори гимназиален етап). Необходимо е въвеждането на повече контекст и примери, очертаващи облика на литературата от втората половина на XX и XXI век.

Учебната програма все още е претоварена с произведения – особено в 9. и 10. клас, което не позволява по-задълбочени занимания с текста, както и за това да се изгради истинско разбиране за връзката между света на текста и контекста, който го поражда. Също така не се изучава съвременна литература, а и не е предвидено време за нея в настоящите програми.

Във втори гимназиален етап тематичният принцип се възприема добре, но личи недостатъчното усвояване на усторическите контексти, важни за разбирането на творбите.

Не е актуално!

Недостатъчно

Учебното съдържание по литературна история е стойностно изградено, но се нуждае от по-голяма адаптивност. Част от паралелките, които не са с хуманитарна насоченост, срещат сериозни затруднения при усвояването му, тъй като липсват предходни знания за историческия контекст. Освен това обемът от изучаваните творби често възпрепятства осмислянето на цялостната картина, тъй като часовете за задълбочено възприемане са крайно недостатъчни.

Учебното съдържание по литературна история има безспорна културна стойност, защото изгражда историческа памет и разбиране за развитието на литературата. В същото време то често е претоварено с факти и термини и не винаги отговаря на начина, по който мислят днешните ученици- по-асоциативно, визуално и търсещо личен смисъл. Затова е необходимо съдържанието да се поднася по-проблемно и диалогично, с повече връзки към съвременността и активното участие на учениците.

Считам, че се намира в догонваща позиция, в каквато всъщност е цялото ни образование в настоящия момент, който е един доста дълъг момент...

Учениците трудно възприемат текстовете, което се дължи на ниската култура на четене и липсата на заинтересованост.

Учебното съдържание е структурирано добре, но не отговаря напълно на нагласите на съвременните ученици, не на нуждите, а на нагласите. Те трудно мислят и осмислят прочетеното, защото не четат достатъчно художествени текстове, не само класически, а въобще. Мисля, че не е проблемът в самото учебно съдържание, а в социалната среда и обществените потребности. Дори и осъвременяването трудно ще промени тези процеси.

Съдържанието е подходящо, но начинът на представяне е на неразбираем за тях език.

Добре

У учениците липсва знание за съвременните процеси (социални, политически, геополитически) и това води до труден паралел с цел по-обширно и изчерпателно разбиране.

Учебното съдържание по литературна история е необходимо, но не би трябвало нито да е обемно, нито прекалено теоретично и академично като стил.

Учениците не се интересуват от него, за жалост.

Смятам, че при представянето на литературната история има един стремеж към (не)съзнателно архаизиране на подхода с цел учениците да бъдат ситуирани в една автентична реалност, но не съм убеден, че това е най-адекватният начин днес.

На учителя по литература се налага да компенсира отсъстващите знания на учениците по история. Вместо да се работи конкретно по литературните произведения, се налага да се отделя твърде много време за изясняване на историческата рамка. Това е особен проблем в 8. клас - година, в която учениците нямат история като учебен предмет, но пък в програмата по литература са заложили три големи и важни епохи - Античност, Средновековие и Ренесанс. Учителят по БЕЛ се превръща и в учител по история.

Историческите знания са необходими за всяко едно начинание в хуманитарния профил, защото позволяват мисленето в контекст и очертаването на причинно-следствени връзки. При все забързания обмен на информация и аисторичността на съвременното, учениците започват да се интересуват от историческата рамка и историческия контекст, ако същите им бъдат поднесени не като суха фактология, а като жива епоха.

Все повече учениците имат трудности с възприемането на текстовете, писани преди 50 години. Непознаването на социокултурния контекст ограничава възможностите за самостоятелна интерпретация на литературните произведения. Архаизмите и историзмите не се познават и не се усвояват трайно.

Проблем е, че в 11. и 12.клас не учат история и трудно се ориентират.

1) по предходния въпрос - това са наблюденията ми като експерт, текстът рядко се поставя в контекст; 2) с недостатъчни наблюдения и базисни знания у учениците.

Литературата е огледалото, в което ние се оглеждаме. Затова те търсят себе си в класическите текстове. Но часовете за литературна история са твърде недостатъчни в гимназиалния етап - само 3 часа седмично. Връщането на историческия подход в изучаването на литературните процеси е наложително. Нужно е повече свобода за учителя да избира сам според нивото на учениците текстове за тематичен сравнителен анализ. Не се справят учениците с този задължителен миш-маш, който стои в основата на сегашните програми.

Не бива да се разглежда литературното произведение извън историческия контекст

Не е подходящо

Оценявам го като недостатъчно адекватно, защото тематичният принцип, на който е заложено в 11. и 12. клас, не дава успява да създаде удачна хронологична рамка на процесите в българската литературна история.

Трябва да се осъвремени със съвременни български автори

Горе - долу

Може да се прибавят съвременни творби за сметка на други.

Добре

Твърде остаряло.

В повечето учебници има отделена урочна статия, представяща литературната история на конкретен период (особено в периода 8.-10.клас), но информацията остава отделена

от текста на творбата и от възможните интерпретативни прочити.

Т.нар.тематичен принцип в 11.и12.кл.е несполучлив.

Има творби, които не достигат до тях.

фрагментарно

Неразбираем

Днешните ученици се затрудняват да се ориентират в контекст (културноисторически, рецептивен и др.), което се дължи на слабата им обща култура като цяло и прекалено дългото им сърфиране в интернет от тема в тема в рамките на 2-3 минути без нужното задълбочаване. Нечетенето на книги също е фактор за трудната им ориентация в какъвто и да е контекст!

Опитът ми като учител е малък и към този момент съм преподавал единствено на VIII и IX клас. Подходът, който използвам в преподаването си, е колкото литературноисторически, толкова и обърнат към възможността учениците да интегрират емоционално-житейския си опит в интерпретацията на дадена творба.

По-голямата част от изучаваните творби в тези класове могат да предразположат учениците към дискусии от емоционално-житейско естество, в които основна роля има учителят като модератор, източник на въпроси и своеобразен авторитет, който да посочва ключови цитати за тълкуване. Учениците предлагат собствените си визии по определени въпроси, но се получава следният парадокс - учителят често "рекламира" дадена творба като интересна, но при допира си с нея учениците трудно се ориентират в нейния стил на писане и в нейните послания. Възможно е още в начален или в прогимназиален етап учениците да не знаят какво да търсят в определен текст, заради което и по-нататък основаният им критерий за някоя творба е дали тя е интересна, или не е.

В крайна сметка обаче по време на писмени или устни изпитвания изисквам от учениците да се аргументират с оглед на различните литературноисторически

компетенции, заложи в учебната програма. Масовият ученик е чужд на този език и приобщаването му към подобен прочит е колкото примамливо за учителя, толкова и невъзможно, тъй като резултира в частични и нетрайни знания.

Неадекватно към съвременността и интересите на днешните ученици.

Днешните ученици са „дигитални“ и възприемат информацията визуално и бързо, което влиза в конфликт с традиционния метод на четене на дълги текстове. Учебните програми трябва да са насочени към критично и дигитално ориентирано литературно образование.

Моите ученици трудно правят връзка между автора, творбата и историческия контекст на нейното появяване. Междутекстовостта като явление е във фокуса на заниманията ни, но и там учителят е водещ.

Добро

Не е адекватно. Особено в 8 и 9 клас

Учениците, не могат да направят разлика между литературна история и историята като отделен предмет

Познаването на спецификите на литературната история е неизменна част от ОБЕЛ с оглед критично осмисляне и оценяване на художествените текстове. В този контекст в учебното съдържание се наблюдават известни дефицити.

Напълно адекватен, учениците харесват съвременните автори.

Не проявяват интерес.

Изучаваните текстове трябва да бъдат актуализирани. Учениците не разбират голяма част от предложените в учебното съдържание творби. От друга страна, има и творби, които "будят" учениците и стимулират пълноценни дискусии.

Старая се да подчертавам връзката между времето на създаване на творбата, личния живот на автора и вечните идеи и послания, които съдържа произведението.

Учебното съдържание се нуждае от осъвременяване чрез включване на произведения, в които ученикът може да види себе си, както и проблеми на днешния свят (глобализация, миграция, лични кризи, зависимости, социални мрежи и пр.).

Високо, защото ценностите и морално-етичните норми се отразяват в литературните процеси и творби и това е полезно за подрастващите, тъй като днес в публичното пространство и в реалността няма образци и ярки примери за духовно извисени личности.

В горния гимназиален курс се наблюдава липса на достатъчно представена световна литература, която да бъде изучавана паралелно с българската. Това ограничава възможността учениците да осмислят по-задълбочено глобалните литературни процеси и културни взаимовръзки. Освен това учебното съдържание не обхваща достатъчно разнообразие от жанрове и литературни родове – като фантастика, криминална литература, драма; литература и кино. Това стеснява читателския интерес и не отразява реалното многообразие на съвременната литература.

Литературната история е важна, за да може да бъде разбрано едно литературно произведение. Тя е задължителна част и е необходимо да присъства в уроците. За съжаление смятам, че литературната история в учебниците е по-оскъдна като обем и исторически примери, което затруднява учениците от гимназиален етап и те по-трудно могат да разберат, усетят и възприемат историческия период, в който е създадена дадена литературна творба.

Скучно и неподходящо.

Задоволително.

Учебното съдържание не е съвсем адекватно и не отговаря до голяма степен на

нуждите на учениците. То е представено по много абстрактен начин, уводните статии са дълги и сякаш пълни с безцелно подобрани факти и фрагменти от исторически събития, които не помагат на учениците да добият пълноценна представа за историческата действителност, за времето, в което са ситуирани героите и лирическите говорители, за връзката им с биографичните особености на автора / трудно проумяват, че лирическият говорител със сигурност "отразява" онова, от което е бил повлиян авторът, но все пак е нередно да отъждествява биографичната личност с лирическия аз от страниците на произведенията, . По особен начин са представени и биографиите на самите автори. Учениците не използват учебника като източник на информация, когато подготвят презентации и проекти за авторите. Споделят, че най-подредените животоописания са онези в уводните страници на стихосбирките и романите или в книгите с критически текстове. Аз подкрепям това твърдение. Учебниците не дават отговор на въпроса какъв е бил човекът в епохата, която се изучава, какви са били интересите му, какво го е вълнувало, какви са били моралните му дилеми, слабостите и трудностите му. "Нахвърляните" имена на философи и абстрактните картини не са съответни на възрастта и зрелостта на учениците. Днес вниманието е дефицитен ресурс, обучаемите дават много малко време на своя учител, слушат кратко, а загубиш ли ги, няма връщане. Кое то пък ги осакатява, защото правят плитки изводи и генерализирани заключения на базата на повърхностни знания и слабо развити умения за критично мислене.

Часовете са малко и учителят няма време да бъде "преводач на учебника". Ако обаче не покаже на учениците как се бори с него и те не свикнат да си служат със структурирани статии, е трудно да се научат да пишат есе или ЛИС, защото им липсва умението да градят текст. Те нямат отправна точка и опорни звена. Невъзможно е да правят анализ.

Интересно е, че с подходящи насоки учениците се справят добре, когато се запознаят с едно произведение и го анализират интуитивно-емоционално, а после постепенно започнат да сглобяват с подходящи въпроси пъзела на контекста, времето, биографията на автора , характерните особености на времето, в което е живял авторът и на онова, в което живеят героите в произведенията му. Лесно и добре се справят със задачата да измислят биография на лирически говорител от "Сплин" - да опишат как си представят, че изглежда, в каква обстановка се намира - как изглежда стаята му и в какво душевно състояние е, когато изрича думите в творбата, защо използва именно тези символи и асоциации, какво изпитва, пое кое време от деня пише. Интересни са им и предизвикателствата тип "измисли друг края на творбата". Написвайки друг край или отказвайки да съставят друг /в такъв случай се аргументират защо/ достигаме до

много интересни изводи и сами изричат много от нещата, написани в учебника, който е невъзможно да бъдат накарани да отворят дори със заплаха за слаба оценка понякога.

Възприема се изключително трудно, не се осмисля, творбите не могат да бъдат видени през своя контекст. Липсва отношение към историческото минало. За него се говори през формули, а не през съзнателно премислена призма. Не се познава добре историята!

Съдържанието е ценностно, но се нуждае от по-съвременен подход. Необходимо е повече осмисляне на идеи и връзка със съвременността, а не само хронология и факти

Не мога да го оценя.

Не им е интересно.

Оценявам като нещо важно, защото текстът носи белезите на епохата, в която е създаден. Културни, исторически, политически особености.

Съдържа прекалено много подробности, които не впечатлява учениците.

Липсват осъзнато зададени категории, които да бъдат договорени от всички и да следват история, социални отношения, култура и в зависимост от класа, с който работи, учителят да може да надгражда и включва в тълкуването.

Днешните ученици живеят в дигитална среда, глобализирано общество и със силно развит визуален и мултимедиен тип мислене. Това изисква учебното съдържание да предлага връзка между класическите текстове и съвременни въпроси: идентичност, технологии, екология, общуване между хората, дълг.

Литературната история, представена като „дълга последователност от имена и дати“, често им се струва абстрактна, сложна, трудна и не ги ангажира в дългосрочен план. Това е така, защото обучаемите днес мислят повече визуално и интерактивно, по същия начин често запаметяват наученото в час. Предпочитат свързване на знанията с истории, емоции, конфликти и лични преживявания. Същото налага адаптиране на подходите - повече интерактивни анализи, дискусии, проекти, понякога игров подход,

които „оживяват“ авторите и епохите.

Учениците познават слабо историята на България и Европа.

Литературната история е слабо застъпена. Трябва да се отдели като самостоятелен предмет и да се включат текстове, които да отпаднат като задължителна литература, изучавана по учебната програма.

С годините редуцирах информацията, свързана с литературната история. На неизкушения от литературознание човек тя е необходима до толкова, доколкото да постави конкретна творба в контекста на епохата, в която е създадена.

В настоящия момент изучаването на литературна история е редуцирано, което не позволява на учениците да разберат адекватно посланията на произведенията, а също и да разберат развитието на идеите във времето. Мисля, че непознаването на литературната история води до неразбиране на културните процеси, които водят до концепциите за мястото на човека в света в съвременността.

Смятам, че учебното съдържание по литературна история е представено адекватно спрямо актуалността и мисленето на днешните ученици (доколкото ние, възрастните сме запознати с особеностите му)

Учебното съдържание по литературна история е добра представителна извадка от автори и произведения, с които учениците трябва да се запознаят с оглед извеждане на непреходните ценности в развитието на човешкото общество. Това са текстове, по които може и трябва да се водят дискусии, да се откроява промененото или непромененото през десетилетията.

Зависи от нивото на класа. Ако разберат добре различните времена, се получава.

Голям обем с малък брой часове 1.5 - 2 часа в гимназиален етап.

Трудно разбираемо

Учебното съдържание по литературна история е важно, но е добре да се обновява и представя по по-достъпен начин, за да отговаря на интересите и начина на мислене на съвременните ученици.

Ако трябва да се оцени критично, учебното съдържание по литературна история в сегашния му вид изостава сериозно както от съвременния исторически контекст, така и от начина на мислене на днешните ученици.

Първо, то често остава закотвено в остарели канони и интерпретации, които не отразяват динамиката на съвременния свят. Историческият подход към литературата е прекалено линеен и фактологичен, сякаш целта е запамятаване, а не разбиране. Липсва връзка с актуални обществени теми – като дигитализация, глобализация или идентичност – които са много по-близки до мисленето на учениците днес.

Второ, начинът на поднасяне е проблематичен. Учебното съдържание често предполага пасивно възприемане – учене на дати, периоди и автори – вместо активно тълкуване и критическо мислене. Това влиза в остър конфликт с начина, по който съвременните ученици обработват информация: по-бързо, визуално, интерактивно и с нужда от лична ангажираност.

Освен това липсва гъвкавост. Учебните програми рядко позволяват адаптация към интересите на учениците или към актуални събития. Така литературната история изглежда като нещо „мъртво“ и откъснато, а не като жива културна памет, която може да бъде преосмисляна.

Накрая, прекаленото акцентиране върху „правилните“ интерпретации обезкуражава самостоятелното мислене. Учениците по-скоро се стремят да възпроизведат очаквания отговор, отколкото да изградят собствена позиция.

В този смисъл, вместо да бъде мост между миналото и настоящето, учебното съдържание по литературна история често се превръща в бариера, която отчуждава учениците от самата литература.

Учениците трудно се ориентират в историческите събития, няма връзка между учебното съдържание по литература и по история.

Учебното съдържание по литературна история в прогимназиалния и гимназиалния етап съчетава два различни принципа на организация – тематичен и хронологичен. На практика това редуване често създава затруднения при възприемането на

литературния процес, защото не изгражда у учениците устойчива последователна представа за развитието на литературата. Този подход не е особено ефективен, тъй като нерядко води до объркване и до липса на ясна хронологична рамка, в резултат на което учениците завършват средното си образование без достатъчно подредено знание за литературните епохи и връзките между тях.

Неособено задоволително.

Има нужда от преосмисляне на понятието училищен канон, съдържанието трябва да се гледа и от психолози, социолози, историци, защото работата върху творбите формира личност, манталитет, световъзприемане, психика. Текстовете в програмата, и особено интерпретациите в институцията учебник, все още обслужват държавна идеология, конюнктури, инерцията на литературни митове, съображения на овластени в литературния живот. Учениците са критични към интерпретации, които настояват с ценностите и идеите на 19. век например, гледайки назад, да вървим напред. Програмата инструментализира ученика и протестната реакция по отношение на четенето е обяснима. Днешните ученици очакват училището да им помогне за интеграцията им в света, бягат от консервативната система, затова да акцентираме върху "искам и мога" като мотивации, а не върху "трябва". Европейските културни процеси остават някак "пакетирани" в 8. и 9. клас и когато трябва да се потърси диалог с произведенията от родната литература, връзките в паметта им са изтънели. А какво знаем за литературата на съседите си? Не е достатъчно да кажем, че ХУ се "вписва" някъде, без да могат учениците на видят това с конкретни текстове, четени успоредно. Може би с литературна история трябва да се ангажира висшето образование, а в средния курс акцентът да е върху четене и умения за разбиране, т.е. да се работи не само с художествени текстове, а да се разшири жанровият контекст - фрагменти от публицистика, мемоари, критически коментари, писма, дневници, огромното разнообразие от медийна продукция. Иначе все ще догонваме актуалния исторически момент.

Претрупана програма в 10. клас; неподходящи за литературната култура и читателския опит произведения в 11. и 12. клас. Например:

Не съм съгласна националната епопея "Под игото" и разказът "Индже" от Й. Йовков да се "претупат" в 10. клас вместо да се обсъждат в последния гимназиален етап. Романът на Радичков "Ноев ковчег" се оказва много твърд залък за единадесетокласниците, и то

не защото преподавателят не е подготвен!

Това е предизвикателство за възприемане на художествените произведения и провокира да се разшири хоризонта на читателските очаквания

Според мен могат да се направят промени с оглед неговото актуализиране и адаптиране към съвременните възприятия на учениците, към техните интереси и светогледа им.

Учебното съдържание по литературна история днес все по-често се оказва в напрежение между традицията и актуалния исторически момент, както и между утвърдените академични модели и променения начин на мислене на съвременните ученици.

Още 3 отговора са скрити

Кои аспекти на литературната история се усвояват най-успешно от учениците?

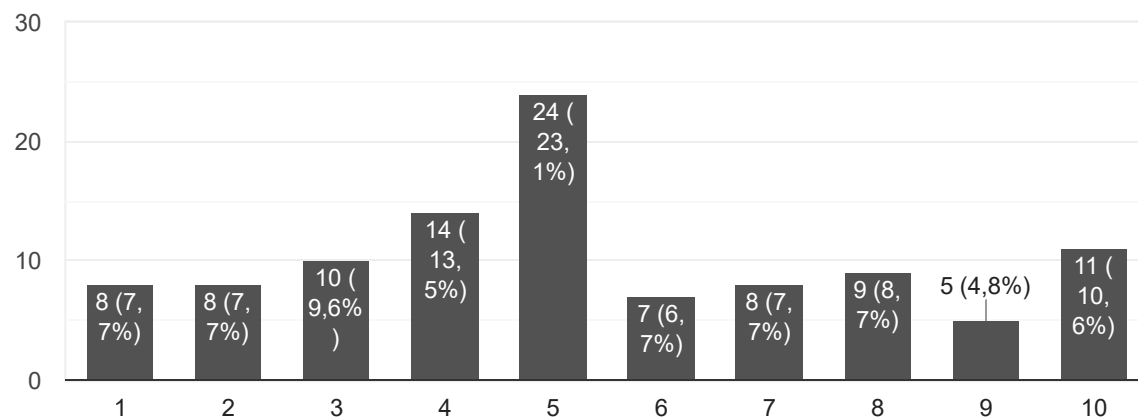

Периодизации

 Копиране

104 отговора

Average rating (5.34)

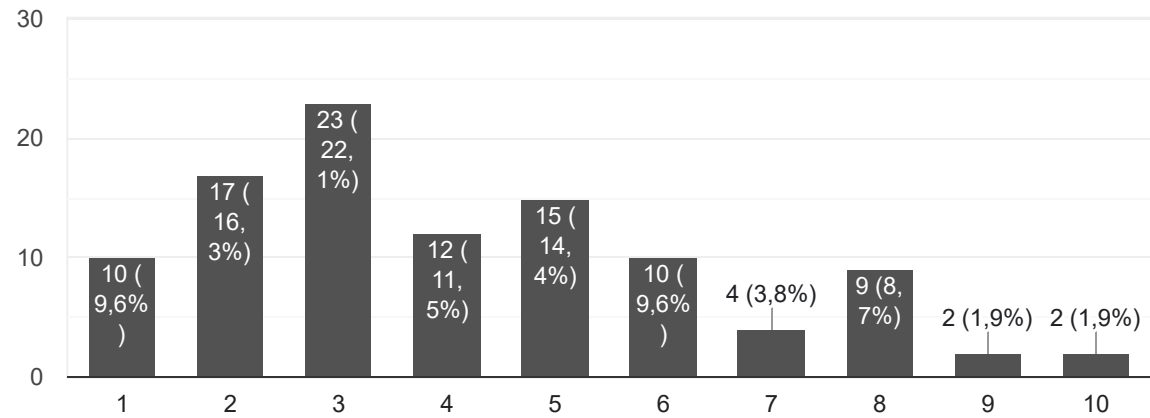
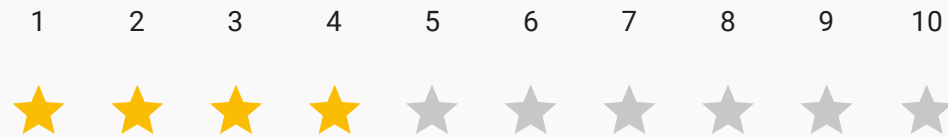

Динамика на литературните процеси

 Копиране

104 отговора

Average rating (4.17)

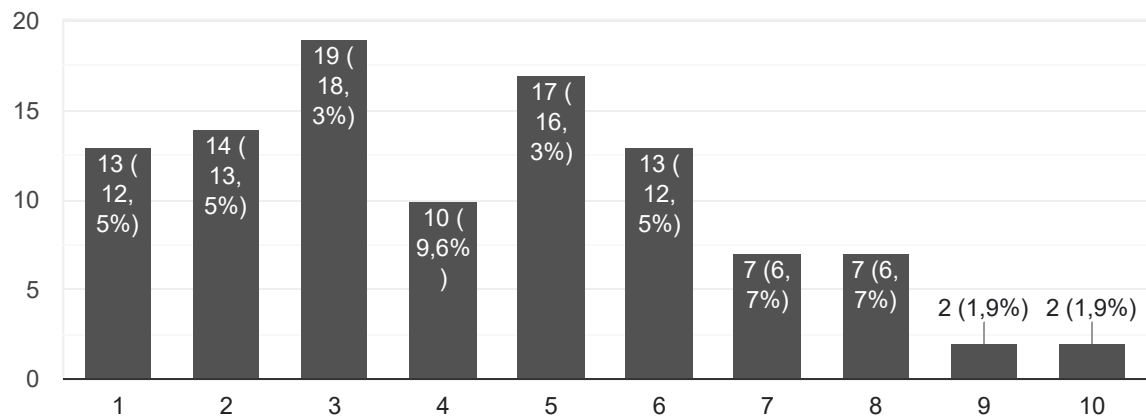
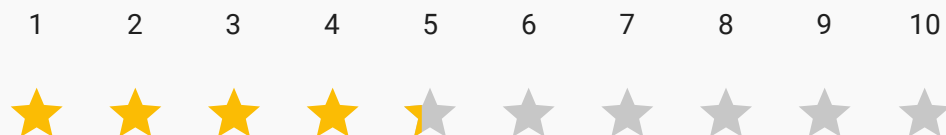

Естетически контекст

 Копиране

104 отговора

Average rating (4.27)

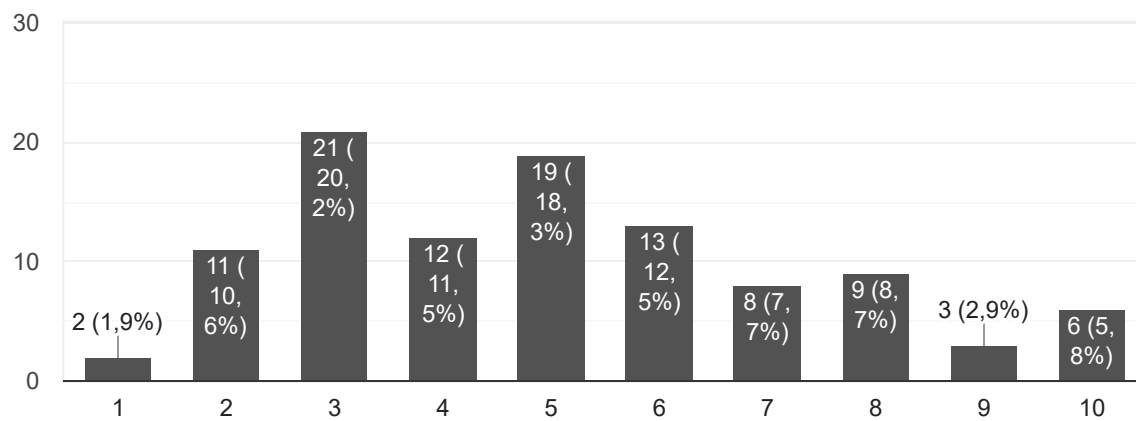

Литературни направления

 Копиране

104 отговора

Average rating (5.03)

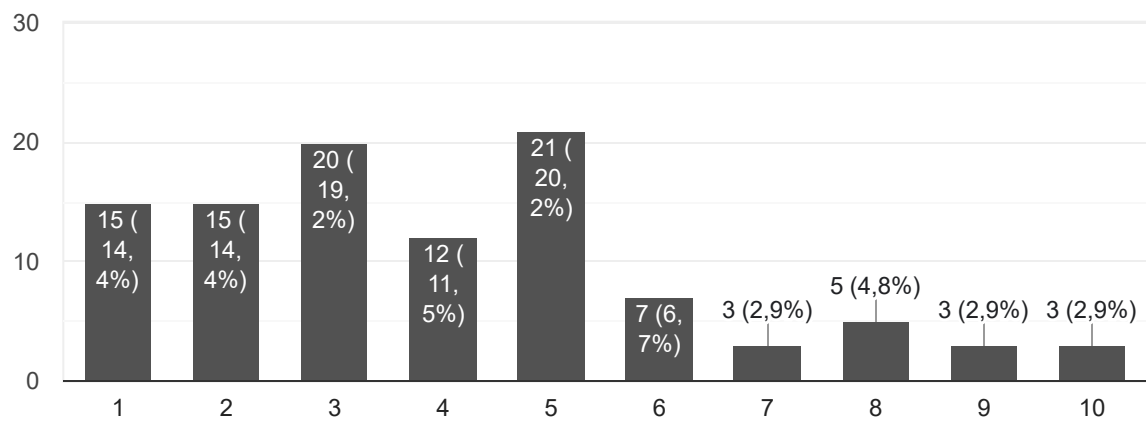
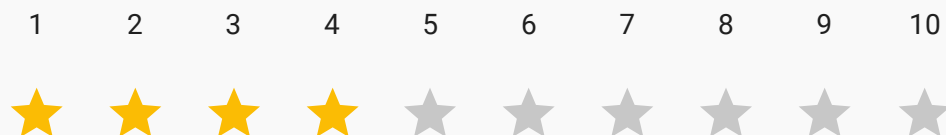

Текстопораждащи механизми

 Копиране

104 отговора

Average rating (4.02)

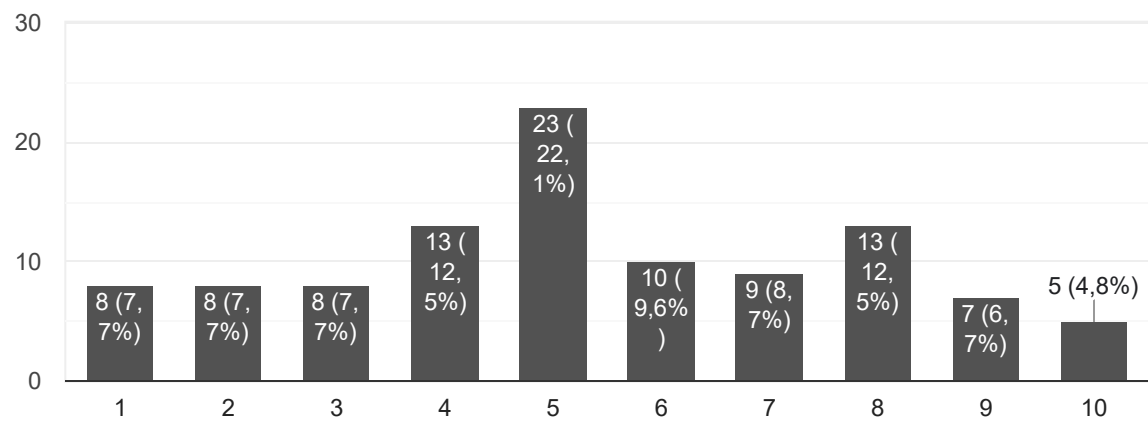

Тематични кръгове

 Копиране

104 отговора

Average rating (5.34)

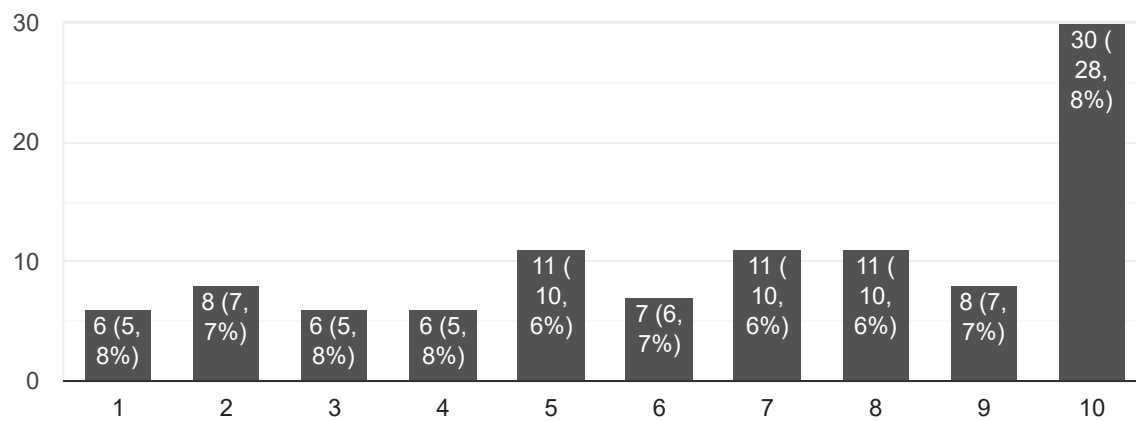

Биография на автора

 Копиране

104 отговора

Average rating (6.71)

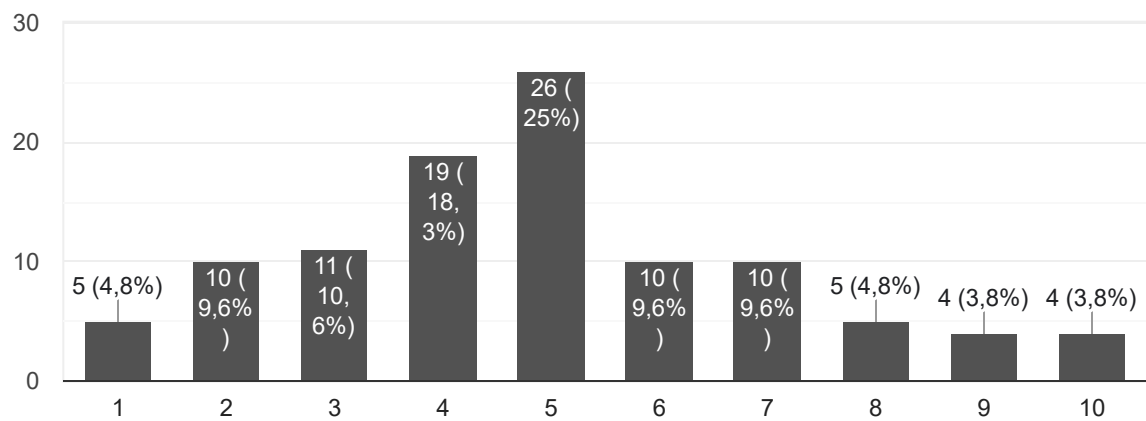
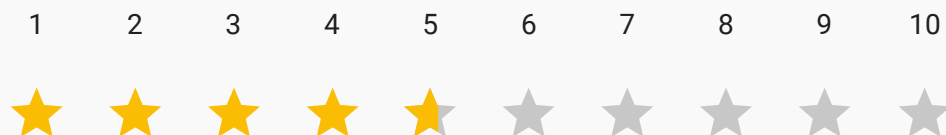

Индивидуални авторови стратегии

 Копиране

104 отговора

Average rating (4.90)

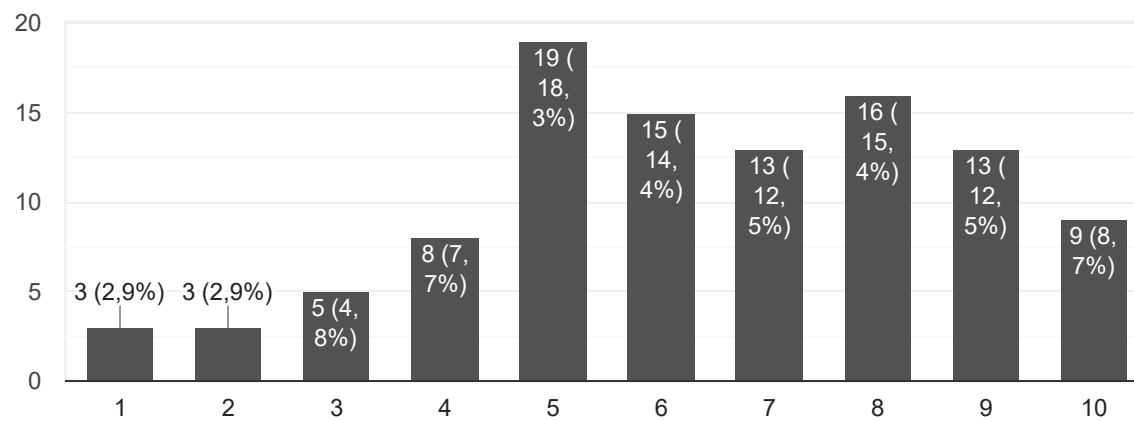

Художествен текст

 Копиране

104 отговора

Average rating (6.41)

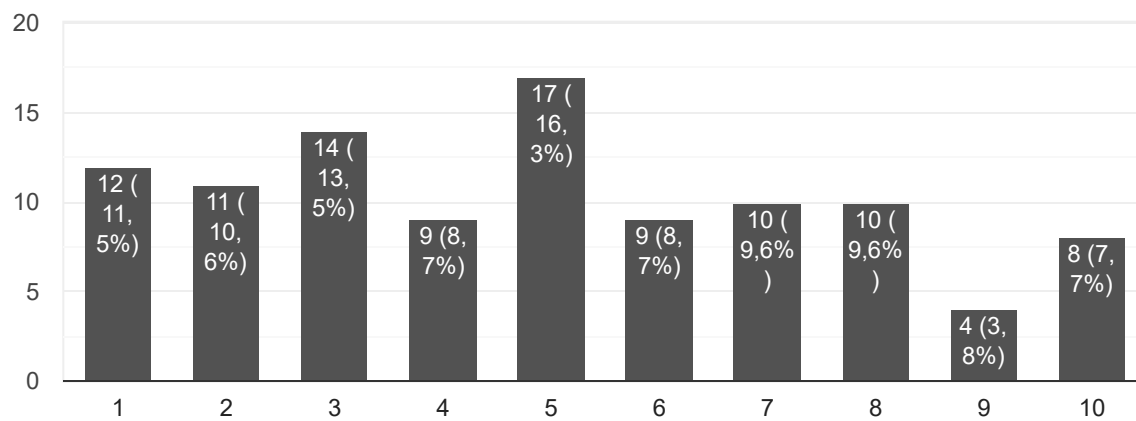
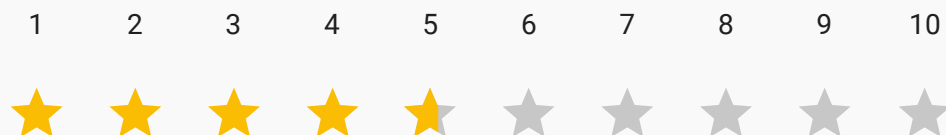

Междутекстови диалози

 Копиране

104 отговора

Average rating (4.97)

Неозаглавена секция

Кои са основните трудности на литературноисторическия подход и как се справяте с тях, въпреки че учебният процес се характеризира с все по-отслабваща готовност за четене?

104 отговора

Чрез междутекстов прочит.

учениците не познават историческите процеси и характерните за тях особености

"Смилане" на информацията от учебното съдържание и поднасяне по по-достъпен, интересен и близък до мисленето на учениците начин!

Системна тестова диагностика, прилагане на интердисциплинарен подход.

Основните трудности са намалената мотивация за четене и възприемането на литературната история като абстрактна и далечна. Справям се чрез подбор на ключови текстове, работа с откъси и дискусии, които свързват произведенията с опита на учениците

Посредством разглеждане на конкретни текстови казуси

Затруднения при осмислянето на литературноисторическите процеси възникват в 11. и 12. клас вследствие на факта, че поради тематичния подход литературната, както и обществената история не могат да бъдат осъзнати като процеси, основаващи се на вътрешна логика и приемственост. Очевидна е необходимостта от възстановяване на контекста, в която възниква дадена творба, но, от друга страна, съвместяването на контекстите е трудна задача. Например преходът от "Аз искам да те помня все така..." към "Колко си хубава" изисква главоломен скок от естетиката на символизма към тази на постмодернизма, който не е по силите на всяко естетическо съзнание.

На учениците често им липсва психическата зрелост, общата култура и знания по предмети като история, география и философия, за да осмислят адекватно

фундаментални за историческия период процеси. Затова винаги отделям 1-2 учебни часа за запознаване със социокултурния контекст.

Затихващият интерес към динамиката на литературния процес може да бъде активиран с провокативни аналогии към съвремието.

С допълнителна информация

Учениците живеят в различен исторически контекст.

Да се поднесе учебният материал по достъпен, разбираем и запомнящ се от учениците начин.

Остарелите думи и сюжети

Учениците не са в състояние да осмислят цялостната картина, да съотнесат във времеви план авторите.

Организацията на часа в изцяло съобразена с материала в учебника, като новите произведения се представят с характерни за автора маркери. Обикновено възлагам на учебник да подготви презентация за биография, произведение, епоха и други.

Отдалеченост, актуалност само ако засяга тема, интересна за учениците

Учениците често съдят герои от XVIII или XIX век през призмата на днешния морал и социални норми. За тях патриархалните ценности или романтичното себеотрицание често изглеждат неразбираеми. Те трудно си представят свят без интернет, където информацията пътува с месеци, а честта е по-важна от оцеляването.

Четене на откъсите, поместени в хрестоматиите или в самите учебници и конкретен анализ. Твърде недостатъчни са 3 часа седмично, с оглед подготовка за ДЗИ в 11 и 12 клас.

Възрастта на учениците в съчетание с отслабващия интерес към историческото изобщо предполага затруднено усвояване на светогледни и естетически концепции, различни от съвременните. Липсва синхрон между програмите по литература и по история. Включвам различни по своя характер текстове, очертаващи необходимия контекст, в разнообразни учебни задачи. Използвам налични визуални ресурси – документални и игрелни филми, достъпни видео и фото материали.

Изисква повече часове за занимания с едно произведение, които включват изследване на литературния / историческия / културния контекст и осмисляне на литературноисторическите процеси. Предполага натрупани фонове знания по история / история на културата – когато има пропуски в тях, трябва да се компенсират в часовете по литература. В работата на учениците ми наблюдавам усилието да се запомнят факти, без обаче да се осмислят връзките - срещат затруднение в това да видят как контекста се отразява в света на творбата.

Извеждането на връзки между исторически факти и художествени явления.

Превръщането на предадените знания в познание.

Мотивацията на учениците

Липсата на историко - хронологичен принцип и недостатъчно представени произведения от един автор в 12 клас.

Основните трудности на този подход са свързани най-вече с ограниченото учебно време и с все по-отслабващата готовност на учениците за пълноценно четене. Обикновено за една творба са предвидени средно по два или три учебни часа, което налага компромиси с разглеждането на историческия контекст. Доста често той може само да бъде споменат в основни линии без възможност за по-задълбочено осмисляне. В тази ситуация търся баланс чрез акцентирание върху най-съществените идеи.

Основните трудности на литературноисторическия подход са свързани с претоварването с факти, дати и термини, което измества фокуса от живото общуване с

текста. Често учениците възприемат епохите и направленията абстрактно и трудно откриват личен смисъл, особено при класически произведения с по-сложен език. Допълнително предизвикателство е намаляващата готовност за продължително четене и задълбочено внимание.

За да се справя с това, поставям в центъра самия текст и неговите актуални проблеми, а историческия контекст използвам като средство, а не като цел. Работя с откъси, дискусийни въпроси, съпоставки със съвременни теми и медии, както и с проектни задачи, които ангажират учениците активно. Така се опитвам да съчетая необходимата литературноисторическа рамка с по-достъпен и мотивиращ подход към четенето.

Посочих ги в предния въпросник, на този етап, в VIII клас, трудностите са от всякакво естество. Правя опити за справяне чрез все повече визуализации, съкращаване и обобщаване, схематизиране на информацията.

Основните трудности се изразяват най-вече във възприемането на текста от учениците, като лично аз се справям с тях чрез съвременни примери, които обаче невинаги са възможни.

Не е достатъчно времето, за да се преподаде и осмисли достатъчно контекстът, в който са положени литературните творби - социален, естетически и нравствен, както и исторически. Разкъсването на отделни части от творчеството на автори, които преди са се преподавали монолитно, прави процеса още по-труден. Например преподаването на Вазов, на Ботев, на Елин Пелин и Йовков. Все по-оскъдни са знанията на учениците и по история, което пречи на осъществяването на смислени междутекстови и междупредметни връзки.

.

Работа в групи и съпоставка с кино, телевизии и игри .

непълното познаване на историята, което води до необходимост от разширено представяне на епохи, места, събития, без те да имат пряка връзка с литературната творба

Освен отслабващата готовност за четене, която е основният фактор за трудностите в обучението по литература, такъв обем творби в два часа седмично налага "препускане" и също демотивира учениците. Поетичните текстове затрудняват повече учениците. Анализираме ги заедно стих по стих в часовете.

Опитвам се ,въпреки всичко, накратко да ги запознавам с него.

Акцентът е поставен повече върху анализа на литературните направления, а не върху техните резултати - авторовите текстове. В значителна степен липсва текстологичната работа. Не се правят в достатъчна степен традуктивни междупредметни връзки с останалите учебни предмети от хуманитарната (и не само) област.

Най-голямата трудно е предизвикана от самите програми в XI–XII клас. Тематичният принцип създава хаос в съзнанието на учениците и учителят е принуден постоянно да актуализира знанията за вече изучавани периоди и автори, защото времевите скокове не позволяват на учениците да проследят процесите в литературния живот и да развият съзнание за постъпателните процеси в културната история на България и света. Учениците в този финален етап на обучение имат голям интерес да видят човешкото лице на авторите, които изучават. Забелязах от опит, че най-голям интерес предизвикват личните биографични истории и тъкмо чрез тях може да се разкаже и за особеностите на времето, на литературните направления, за авторските търсения и прочие. Нещо, върху което, за жалост, програмата не се фокусира.

Часовете за представяне на характеристиките на литературата през периодите са малко. Учебното съдържание по литература не е съобразено с учебното съдържание по история и цивилизации. Справям се, като се стремя да актуализирам знанията за литературните периоди и литературните направления при запознаването с всяка изучавана творба.

Поставянето на западноевропейска литература в 8.клас

методологически не кореспондентира с програмите за целия етап 8.-12. кл.

Съобразени с интересите на съвременните ученици класически текстове. Подбраните в действащата програма са твърде неразбираеми за тях като послание или твърде регионални като проблематика. Липсват класически текстове от чуждите литератури (напр. американска и испаноезична южноамериканска) за сметка на твърде неясните за тях послания на текстовете на Байрон или Дж. Суифт например.

Непознаване на епохата

Не е интересно за децата

Една трудност, която бих отбелязал, е, че за доброто разбиране на конкретен литературно-исторически е нужен по-широк поглед върху него, което изисква познаване на повече творби. Ограниченията на училищната програма обикновено не позволяват това да се случи по начин, различен от запознаване с отделни фрагменти от творби.

Основните трудности са свързани с отказа на учениците да четат дълги текстове. Опитвам се да засилят мотивацията им.

Литературноисторическият подход е изправен пред сериозна криза на смисъла. Основното предизвикателство е разрывът между линейното, аналитично мислене, което изисква литературната история, и фрагментарното, визуално възприятие на днешните ученици.

Децата не четат задължителната литература. Разказвам творбите по увлекателен начин, стремя се да го направя по-интересно и така се опитвам да ги въвека в проблематиката.

С мотивация за четене

Все по-трудно.

Опитвам със задачи за проучване - на събитие, лична история, кореспонденция на определен автор.

Той силно пренебрегнат

Учениците трудно се справят с хронологията.

трудно

Там, където произведението е обвързано с идеите на епохата, няма проблем. ДЗИ не засяга въпроси, обвързани с литературноисторическия подход, затова той не е във фокуса на преподаване

Подготвям допълнителни материали, за да могат учениците по тях допълнително вкъщи да прочетат отново онова, което е преподадено по време на учебния час. Задължително работя по художествения текст, като се задават въпроси на учениците с цел да се провокира тяхното осмисляне на прочетеното, развиване на въображението, стимулиране на критическото им мислене и способност за емоционално съпреживяване на текста/текстовете.

Една от основните трудности, които срещам сред учениците си, е усвояването и по-късното възпроизвеждане от тяхна страна на идеята, че на определена творба може да се гледа като съвкупност от различни аспекти - естетически контекст, авторови решения, текстообразуващи механизми и т.н. Все още не съм открил устойчива стратегия, с която да се справя с това предизвикателство. В часовете си се старая да обяснявам определена концепция на достъпен език и с нагледни примери, а в по-нататъшните часове се стремя да я илюстрирам с подходящи примери от изучаваните творби.

Пробвал съм да изпращам на учениците материали за самостоятелна подготовка, които са изцяло базирани на коментираните неща в часовете. Самоинициативата от страна на учениците към тези ресурси често е минимална към средна - напр. от клас с 27 ученици между петима и десетима разглеждат материалите.

Готовността за четене на учениците е разколебана още преди навлизането им в гимназиален етап. Без атрактивен или интерактивен метод на преподаване творби като "Антигона", "Дон Кихот", "Евгений Онегин" и "Мадам Бовари" могат да се превърнат в

повод за дистанциране от четенето от страна на ученика, а не в импулс за читателско задълбочаване. В известен смисъл училището е отговорно за демотивацията на ученика и не е в състояние да окаже подкрепа на учащия, защото поражда посредственост. От друга страна, училището е само едно от пространствата, в които тенденции като понижената готовност за четене могат да бъдат констатирани като индикация и следствие от други по-мощни социални и културни явления.

Излишна описателност

Учениците трудно разбират език, проблематика и ценности от минали епохи. Те не виждат връзката между „старите“ и своя собствен живот, но учителите се стараем да им обясняваме. Разбирането на исторически контекст изисква по-висока функционална грамотност, която понякога липсва.

Учениците очакват учителят да посочи връзката на творбата с нейния исторически контекст.

Липса на мотивация за четене

Трудностите са в работата с текстове, които не вълнуват днешните ученици и стоят много далеч (като форма) от съвременното изкуство. „Илиада“ и „Антигона“ са мащабни и обемни текстове. Същото е и с „Дон Кихот“ и „Хамлет“. Не са съобразени с емоционалното и познавателното развитие на учениците. Творбите са сложни за тяхната възраст. Поне ако се работят задълбочено!

Слабо познаване на историята.
Трудност при тълкуването и'.

Основната трудност произхожда от липсата на мотивация от страна на учениците да участват активно и рефлексивно в двустранния процес на обучение. Подходящ модел на работа представлява груповият проект, като целта е да се провокира дебат и обратна връзка от участниците.

Разминаването с учебните програми по история и цивилизация ме затруднява, но чрез

примери от литературата и преживяване някак успявам да създам контекст.

Незаинтересованост от страна на учениците.

Първа гимназиална ступун свършва в 10.клас и учениците се предполага, че са изучили историята на човечеството. Обемът от информация по история (часовете по история са повече или наравно с часовете по БЕЛ) е голям, скоростта на преподаване - също, това води до едно преминаване през времето, без да остане следа като знания на учениците. Често се затрудняват да се ориентират хронологично, да поставят исторически контекст на творчеството или темите. Това води до наизуствяване (за по-амбициозните и ориентирани към високи оценки ученици) или тотални пропуски - за останалите, които не намира опора в историческите си знания.

Трудности се срещат в осъзнаването на връзката между времето на създаване на творбата, поставянето на проблемите на това време и съотнасянето им с вечните проблеми за смисъла на живота и на изкуството на словото.

Основна трудност е несистемният читателски интерес от страна на учениците и появата на зевове в подготовката им, които не позволяват да се добие цялостна представа за процесуалност, промени в естетическите идеи и в художествените езици. Пътищата за туширане на тези дефицити са различни, но без гарантиран успех: доизясняване на проблематиката, възлагане на индивидуални задачи, използване на различни игрови подходи.

Чрез лекции, придружени от онагледяващи материали и пречупени през личния опит и дискусии с примери от съвременни конфликти и наблюдения от страна на учениците.

Осъзнае на връзките между контекста и идеите на творбата.

Основните трудности са свързани с пасивната лексика - неразбиране на архаични думи и историзми. Справям се с тях чрез работа с тълковен речник и даване на съвременни примери на думите от активната лексика.

Основните трудности са свързани с намаляващата мотивация за четене и трудното осмисляне на историческия контекст, затова комбинирам литературноисторическия подход с интерактивни методи и връзки със съвременността, за да ангажирам учениците по-активно.

С повече примери.

Както споменах в предишните си отговори - слабата готовност на учениците да бъдат дори възприематели на готово съдържание - адаптирано дори. Вниманието е дефицит. Няма "скрол и превъртани", сторито на литературната история не е сила, тя е дълъг пост.

Необходимостта да се чете и усилията да се съпоставя...

Основна трудност е обемът и фактологичната наситеност на литературноисторическия материал, които затрудняват учениците при намаляваща готовност за четене. Преодолявам това чрез работа с ключови откъси, проблемни въпроси, дискусии и търсене на връзки със съвременността, за да превърна литературната история в смислов и актуален разговор.

Учениците трудно възприемат връзката между произведенията и историческия контекст, както и с многото информация. Често липсва интерес към четенето.

Опитвам се да направя уроците по-интересни и предизвикателни, за да им е интересно.

Какви „големи“ теми засяга текстът? (свобода, идентичност, вяра...)

Как тези теми звучат за епохата?

Универсални ли са или конкретно исторически?

Учениците имат много пропуски при усвояването на историческите периоди, а това пречи да разберат контекста на създаването на творбите. Аз правя исторически преглед и представям автора и като човек, а не само като творец.

Липсата на спокойствие при представянето на информацията за текста и автора и изграждане на индивидуален подход за учениците, за да могат да четат и тълкуват самостоятелно текст са основните проблеми. Истинското хуманитарно познание е набедено за ненужно.

Много ученици трудно се ангажират с пълни текстове от класически автори. Действително се наблюдава отслабваща готовност за четене. В учебниците по литература са поместени само избрани откъси и пасажии от литературни текстове за задължително изучаване, което затруднява осмислянето на основните теми и идеи на дадена творба. Старая се да провеждам дискусии по литература, свързани с личното преживяване, и възлагам проекти, обединяващи литература и личен опит.

Запознаване с историческия контекст, разказване в часа

Стратегията на преподаване, която аз използвам, акцентира върху особеностите на епохата, която се явява предпоставка за развитието на литературните процеси.

Литературните творби, изучавани в училище, се възприемат като откъснати от живота

Усвояването на знанията и уменията на учениците, свързани с литературната история, предполага наличието на достатъчно време в клас, сериозно време за самоподготовка вкъщи, достъпно за учениците поднасяне на учебния материал в учебниците.

Аз се опитвам да помогна на обучаваните, като преди часовете поставям предварителни задачи, свързани с проблемите, които предстои да изследваме в клас.

Обикновено тези задачи за домашна работа се оценяват, защото е възможно учениците да пренебрегнат изпълнението им. При разглеждането на творбата в класната стая непрекъснато се изяснява спецификата на идейния свят на произведението според времето, в което е създадено, според особеностите на авторовото творчество, но и според важността на внушенията му както в съвременния свят, така и в един универсален общочовешки план. Учениците са особено сензитивни тогава, когато припознаят проблематиката на творбите във връзка със своя собствен свят.

За да улесня обучението, поставям в електронната класна стая допълнително адаптирани материали, които подпомагат самоподготовката вкъщи. Тук трябва да отбележа, че не всички ученици използват допълнителните ресурси.

Нежелание за четене на текстове, неумение за разбиране на текстове, непознаване на историческите процеси.

Трудностите са характерни и за други дисциплини - учене на парче, учене за тест, без задълбочаване за изграждане на трайни връзки, без осмисляне на причините за едно явление и следствията от него.

В известна степен помага провокацията.

Разказвам

Четене на текстовете в клас.

Произведенията не са хронологично представени и това обърква учениците. Чертаят мисловни карти и линия на времето.

Основните трудности на литературноисторическия подход произтичат от това, че той изисква от учениците комбиниране на исторически знания, литературни термини и анализ на текстовете, което става по-трудно, когато интересът към четенето намалява.

Основните трудности на литературноисторическия подход идват от това, че изучаваните произведения са твърде далечни от съвременния ученик. Те отразяват епохи, ценности и проблеми, които днес изглеждат неразбираеми и трудно приложими към реалния живот.

Освен това почти липсват съвременни текстове, с които учениците могат да се идентифицират. Така литературата се възприема като нещо остаряло и откъснато от настоящето, а не като жива част от културата.

В съчетание с намаляващата готовност за четене, това прави процеса още по-труден – учениците трудно намират смисъл в изучаването на далечни времена и често губят интерес.

.

За да преодолеем това, се стремим да вплитам повече исторически контекст в часовете по литература, така че произведенията да не остават откъснати от епохата, в която са създадени. Наред с това правя съпоставки и препратки към съвременното, за да могат учениците да откриват по-лесно смислови връзки между миналото и настоящето и да възприемат литературните текстове като по-близки и разбираеми.

Възприемането на художествените текстове в собствен и в чужд контекст.

Трудно се вижда обвързаността между литература и история, философски идеи, естетики, психологически тези. Отдръпването от хуманитарното познание го наблюдавам поне от 15 години насам. Ако текстът не ги заговаря по глобален проблем и не намират проекции в днешното, бързо се затварят за смислена работа в час.

Чета откъси, свързвам историческите и литературните събития, обяснявам важни зависимости, давам примери, убеждавам ги, че това си заслужава да се прочете, поставям казуси за разрешаване, които изискват познаване на текста.

четене с разбиране в контекста на историческото време

Рецепцията на художествения текст и естетическото му въздействие се затрудняват от непознаването на историческия период, в който е създаден. Учениците все по-трудно осъзнават актуалността и значимостта на произведения, свързани с друг светоглед, идеи, нравствени ценности и творчески концепции. Допълнителни затруднения създават архаизмите и диалектните думи, които са непознати за тях.

Още 4 отговора са скрити

В каква степен учебникът по литература улеснява разбирането на литературната история?

104 отговора

БГ Учебник

БГ учебник

Булвест 2000

Булвест

В не много голяма. Учебник на издателство "Просвета".

"БГ учебник", "Просвета"

Положително. КЛЕТ

Оптимално ниво; Булвест 2000, Анубис.

Учебникът по литература улеснява разбирането на литературната история в ограничена степен – представя систематично периодите и авторите, но е написан във висок стил и съдържа дълги теоретични текстове, които затрудняват учениците и намаляват тяхната ангажираност. Издателство "Просвета"

Учебникът (на "Klett") улеснява усвояването на терминологични и периодизационни единици

Хипотетично един учебник би могъл да улесни разбирането на литературната история:
а) ако не просто посочва факти, а тълкува техния вътрешен смисъл (например логиката, по силата на която се появява дадено литературно направление); б) ако съдържа добре формулирани и уместни въпроси и задачи; в) ако коментира документи, имащи

значение за разбиране на литературните и естетическите тенденции и др.
Добре написаните учебници са голяма рядкост. Не работя с учебник.

Не ползвам учебници нито за часовете си, ни за подготовката си.

Издателство "Клет" успешно улеснява и осъвременява подхода с интересни препратки и допълващи ресурси по отделните теми.

Просвета. Донякъде го улеснява, но липсва достатъчно информация.

Учебниците, с които работим са различни в отделните класове - "Просвета", "Анубис".
Има добри, точно, ясно написани учебни статии, има и такива, от които и студентите
няма да учат, заради трудния за разбиране стил

В голяма

Работя с няколко източника едновременно Анубис Клет, БГ учебник, Булвест

Улеснява до степен намираме на допълнителни теми за самостоятелна работа.

Булвест 2000. Учениците не четат учебника

От една страна е много полезен, тъй като структурира материала, но от друга -
неразбираеми за техния свят. Бг учебник.

Общо взето учебниците са добри. Лично ползвам при своята подготовка: Просвета
(Хранова - Шишкова); бг. учебник - Инев, както и неговата методика като отделни
ръководства, отделни тестови книжки; Клет - с работните листове.

Не е достатъчен. С учениците работя с учебници на "Просвета", но при подготовката си
използвам учебници и на изд. "Клет" ("Булвест" и "Анубис").

Усещането ми е, че става все по-трудно учениците да бъдат мотивирани да четат

учебниците си. Често учениците споделят, че литературнокритическият език, на който са написани, затруднява четенето и разбирането им.

Учебниците от 8. до 10. клас представят литературноисторическото развитие, но в учебниците за 11. и 12. клас контекстът отсъства. Вярно е, че избраният принцип за тези класове е тематичният - и намирам това за положително, но е добре той да бъде съчетан с литературноисторическия подход.

Във всички класове работим с учебниците на издателство Клет.

Има учебници, които дават по-ясна историческа картина, но други са подчинени на тематичния принцип изцяло. "Клет"

Булвест 2000. Обстойно е разкрита литературната история

В никаква, напротив - обратното. В повечето случаи дори не разбират самия урок.

Недостатъчна. Изд. "Просвета"

Издателството, по което работя, е "Просвета - София". Смятам, че учебникът е полезен що се отнася до щрихирането на историческия контекст, но акцентът е поставен върху интерпретативния анализ и междутекстовите връзки.

Лично за мен, учебникът по литература, трябва да се замени със някои по по-старите учебници. В тях е истината.

„Бг Учебник“. Усложнява процесите.

Почти не използвам учебника освен за самия текст и въпросите към него.

изд. Булвест 2000 Учебниците понякога се утежнени с много теоретични постановки, които учениците не четат и трудно осмислят, по-добри са вариантите на електронните учебници с много връзки към сайтове, кратки филми и задачи. Учебникът по литература трябва напълно да се промени - в него да има по-малко информация и повече задачи от различен тип - не само тестови, а литературни въпроси, сравнения, примерни анализи със въпроси и задачи към тях, защото съвременният ученик трябва да бъде мотивиран

да работи повече самостоятелно и с напътствия, иначе трудно се концентрира да чете по-дълги текстове. Наблюдението ми е, че учениците повече помнят и разбират проблемите, когато са зададени в ситуация за решаване и дискутиране.

.

в никаква. Не ползвам учебници, защото учениците не ги използват като средство за учене.

В голяма степен. Често учениците имат за задача да направят конспект на урочната статия. Издателство "БГ Учебник"

Учебниците също резюмирано го представят.
Издателство БГ Учебник

Учебникът предлага канавата, върху която стъпва добрият учител, а и добрият ученик. Надграждането е въпрос на разгръщане на интелектуалните способности. Учебникът, по който работим, е на изд. "Просвета, основано 1945 г."

Колективът по БЕЛ в училището, в което преподавам, работи с учебниците на „Просвета“ и „Просвета плюс“.
В 8. и 12. клас използвам учебниците на „Просвета плюс“, в които историческият контекст е сведен до минимум и е въведен като резюме по опорни точки. Това доста често поражда въпроси, на които ми се налага да отговарям, за да допълня учебника и да възстановя причинно-следствените връзки, които често се губят в урочните резюмета.

Учениците, които отделят време за самоподготовка по литература, стават все по-малко. Уроци от по 10-12 страници, които са уводни за разглежданите периоди, са изпитание за съвременните гимназисти. От друга страна, учебниците са необходимо помагало, което активно използвам в часовете, като поставям задачи и върху текстовете на уроците. Използвам учебниците на Klett (Булвест 2000).

Сравнително доб

ра, на "Булвест"

не всички максимално

Издателство БГучебник, добри урочни статии и упражнения

Работя с БГ учебник. Учебникът е с много сложно съдържание.

Просвета

Учебниците, с които работя, са на Литература за 8. клас на "Булвест 2000"/Klett и Литература за 9. клас на "Просвета".

И в двата учебника има материали, свързани с историческия и културния контекст на дадената за изучаване творба, но цялостният фокус не е върху тях. Така че учебникът само в известна степен улеснява разбирането на литературната история.

Издателство „Булвест 2000“ (Бойко Пенчев и Илияна Кръстева). Учебникът помага в голяма степен.

Учебникът по литература заема амбивалентна позиция в съвременното образование: той е едновременно стабилизиращ котва и потенциална бариера пред живото разбиране на материята.

Просвета

"Просвета" АД Учебникът естествено улеснява работата. За съжаление не се чете.

"Просвета"

Подкрепя, но в синтерзиран вид. Работя с учебниците на издателство "Булвест 2000", но за литературноисторическите особености на даден период използвам урочни статии от издателство "БГ учебник".

Бг учебникУспешно

В 11. и 12. клас учебното съдържание е тематично организирано. Работим с учебника на издателство "Клет-Булвест"

недостатъчна

Всички учебници имат своите пропуски в това отношение - или информацията е твърде академична, или несъществена

Работя по учебниците на Просвета и БГ учебник.
Учебниците са помощно средство, основната роля на учителя е да спомогне за осмисляне на материала. Учениците често смятат, че учебникът е излишен, ако учителят успешно съумее да им предаде нужното в хода на учебния час.

Официално работя с учебниците на издателство "Просвета". Освен че времето за качествено навлизане в определен текст е малко, предложените откъси в учебника са проблематични по две причини - те са или осакатени и съкратени версии на цялостния текст, или преливат в обемно отношение.

Материалите, които предоставям на учениците за самоподготовка, са базирани на информацията от различни училищни и академични учебници и на сбор от изводите, изкристализирали по време на дискусиите в часовете. Учебникът по литература е мъртво тяло, което използваме единствено като христоматия. В по-голямата си част предлаганите в учебниците прочити и задачи са недостатъчни за дълбочинно разбиране на даден текст и за задоволяване на директивите на ДОС и на нуждите на литературната история.

Не улеснява

Степента на разбиране от учебника е добра, но не достатъчна. Винаги включавам и допълнителна информация. Работя с издателство ПРОСВЕТА.

Учебниците на издателство "Просвета" дават богат набор от материали, но учениците не оценяват това. Чакат учителят да им "преведе" всичко в по-разбираем и стегнат вид.

Учебникът е много добър, Клет

Просвета плюс. Зависи от учебника. Изданията на "Булвест 2000" са теоретично богати и изясняват историята. Останалите акцентират на друго.

ПРОСВЕТА
КЛЕТ

Урочните статии предлагат добри практики за усвояване на литературната история.
изд. " Просвета"

Издателство БУЛВЕС има чудесни учебници.

Просвета

"Просвета София"; учебникът представя литературен и исторически контекст; за да бъде улеснено разбирането е добре да се систематизира и схематичира - да се сведат промените и особеностите във вариант на конспектен текст - 1,2,3. Съвременните ученици се плашат от дълги текстове, избягват да четат, разчитат на съкратен запис или просто обяснение.

Работила съм с всички настоящи учебници по литература. Смятам, че разбирането на литературната история е на заден план, защото тематичният принцип при представянето на авторите и творбите откроява конкретното идейно-тематично послание.

Работя с учебниците на изд. „Просвета“. Урочните статии са информативни и са структурирани добре, но в някои случаи материалът в тях е поднесен на сложен за учениците език.

"Клет" България ООД; Най-често използваме изображенията, текстовете, тестовите и въпросите за анализ на конкретната творба.

"Булвест - клет" - от 8. до 12. клас - учебниците не са достатъчно ясно и адекватно написани, важи за всички издателства, има редица неточности, некоректни (или несъществени въпроси), без обща концептуална връзка.

До голяма степен, но използвам и презентации, чрез които онагледявам учебния материал и давам повече примери. Използвам учебниците на "КЛЕТ БЪЛГАРИЯ" ООД, 2023 - 10-ти клас; "Регалия 6", 2018 - 9-ти клас и онлайн вариантите на учебниците по литература на "Просвета" - за всички класове; и на "БГ Учебник" - по български език - 9-ти и 10-ти клас.

Учебникът улеснява разбирането на литературната история в известна степен чрез систематизиране на знанията и контекста, но често се налага да бъде допълван с допълнителни обяснения и интерактивни подходи, за да стане по-достъпен и ангажиращ за учениците. Работя с "Просвета плюс", учениците в гимназиален етап не желаят да четат анализите от учебниците. Те искат да им разказвам.

В доста слаба степен, ако някой си ученик си направи труда да го отвори. Учебниците се използват, за да се четат произведенията от тях - като христоматия.

Учебникът, с който работя, е добър, но никой не чете!!! КЛЕТ

Учебникът улеснява разбирането в добра степен чрез ясна структура, обобщения и контекстуални пояснения, но изисква допълнително разясняване и адаптиране според нивото на класа. Работя с учебник на издателство „Клет“.

Издателство: Просвета

Учебникът не помага особено много, налага ми се да обяснявам по-разбираемо материала.

"Просвета плюс" за 12. клас, "Анубис" - за 8 кл. В осми клас подредбата спазва хронологическия принцип - това улеснява. В 12 кл. - тематичен принцип, затруднява.

"Просвета" 1948

Учебникът по литература е безполезен. Той трябва да съдържа текста, който ще се работи, но исторически контекст, фрагмент за литературната история, представяне на автора през поетиката в текста, друг артефакт, които оглежда същата епоха или тема. И най-важното оригинален концептуален аналитичен прочит/ може да е съобразен с нивото на аудиторията/

Работя с издателство "Просвета". Считам, че улеснява разбирането на литературната история до степен, в която предоставя ясна структура, включва конкретни примери и визуални средства, стимулира аналитично мислене чрез въпроси и задачи.

"Просвета" - има рубрики, посветени на литературната история

Учебникът, с който работи нашето училище е на «Просвета 1945», но предпочитам да използвам допълнителни източници. Информацията, по предложения в учебника начин, не ме удовлетворява.

Помага при самоподготовката на учениците, ако проявят интерес - "БГ учебник "

Когато правя уроците си, аз използвам идеи от всички учебници (включително и от онези, които са от старата програма, стига да са приложими към новата програма), както и от други академични източници. Учебниците, които сме избрали в нашето училище, са на издателство „Булвест 2000“.

"Булвест". У

чебникът по литература в голяма степен улеснява преподаването и разбирането от учениците на литературната история.

Не работя с учебник. (Както и не малко колеги, доколкото съм разбрала.)

За всички учебници -средно улеснявяне.

По никакъв!!!

Учебникът предоставя основната информация, но разбирането на литературната история се улеснява най-вече от учителя.

Издателство "Просвета"

По никакъв, почти не използвам учебник, а разчитам на записките, които пазя от СУ. Издателството е „Просвета“.

Висока, Клет, Булвест

Учебникът по литература може да бъде полезна опора, но сам по себе си не е достатъчен, за да улесни в пълна степен разбирането на литературната история. На практика няма идеален и универсално най-добър учебник, защото всеки предлага различни акценти, подбор на информация и начин на поднасяне. Затова в работата си се опирам на компилация от няколко учебника, за да съчетая техните силни страни и да предложа на учениците по-пълна, по-ясна и по-добре структурирана представа за литературния процес.

В училищната практика ЕКК периодично дава възможност за смяна на учебниците. Подходът обаче не е еднакъв навсякъде – в някои училища всички преподаватели работят с един и същ учебник, докато в други всеки учител има право сам да избере учебника, с който ще работи със своите класове. И двата модела имат своите предимства и недостатъци. В момента работя с издателство "Булвест 2000".

В добра степен. Издателство "БГ учебник".

Работила съм с учебниците на "Просвета плюс", но винаги събирам идеи от поне още 2-3 учебника - на "Клет България", "Просвета", "Булвест 2000", и разбира се, собствената ми библиотека. Учителят трябва да си направи "свой" учебник според интересите и равнището на учениците си. За съжаление, учебниците не се отварят вкъщи, а и колегите рядко изискват това.

Учебникът не е задължителен, но отделни урочни статии помагат и учениците ги четат.

Работя с учебниците на изд. "БГ Учебник"

Мисля, че учебникът, по който работим, в голяма степен улеснява разбирането на литературната история. Той е на издателство "Просвета". Учебният материал е представен по интересен начин, постигнат е оптимален баланс между научни факти, терминология и същевременно достъпност и експресивност на стила.

Средна.

В учебника (на изд. "БГ Учебник") личи стремежът към яснота при представянето на литературната история; отделните обяснения са придружавани постоянно с примери.

Анубис- Клет/ Достатъчен е.

Литературното образование има не само познавателни, но и възпитателни задачи, свързани с формирането на ценности. Моля, изразете мнение за начина, по който настоящият литературнообразователен канон йерархизира тези ценности.

104 отговора

.

Открояването на ценностите в художествения текст минава през житейския опит на учениците, историческия контекст, за да се стигне до йерархията.

Положително въздействие, но отчасти и трудноосмислящ ефект.

Сполучливо

Формира основни морални и културни ценности, но за да бъде по-ангажиращ, може да включва и теми и примери, които отразяват съвременния живот на учениците.

Т. нар. канон (въпреки своята избирателност) по определение няма как да йерархизира по един единствен начин. Интерпретациите на канона произвеждат йерархизации, които винаги вече остават релативни.

Не знам дали ги йерархизира, но според мен е по-важно, че дава възможност те да бъдат мислени едновременно и аналитично. Например родното може да бъде изследвано във Вазовия, Стратиевия, Радичковия, Пасковия и т.н. ракурс, при което да се установи, че то е абстракция и нито един от образите му, създадени в тези ракурси, не е еднозначен или окончателен.

Липсата на релевантност между темите и проблемите между голяма част от творбите и съвремението на учениците НЕ създава предпоставки за интернализиране на ценности у учениците.

Литературното образование е подчинено на основните житейски ценности - любов, вяра, общество, памет, природа, възпитавайки ценностни ориентации и модели на гражданско поведение.

Помага на подрастващите да разсъждава върху нещата от живота, да могат да мислят критично.

Възпитава лични качества и ценности, които са еднакви във всякакъв исторически контекст.

Какво точно питате?

Учениците се вълнуват от ценностите, свързани с изучаван автор и произведение, от уменията на учителя зависи как ще докосне умовете и сърцата на гимназистите.

Не оказва

Не ги йерархизира и слабо подкрепя възпитанието.

Ако учениците имат пропуснати знания, идеята е провокативна, за да се развие идеята е необходимо допълнителни часове по литература.

Само когато са свързани с нещо близко до учениците, с присъствието на учител, може да се работи за формиране на ценности чрез литературата

Настоящата йерархия е хронологична, а не психологическа. Тя следва пътя на историята, което е логично от научна гледна точка, но педагогически често е неефективно.

Смятам, че е необходим завой към антропоцентрична йерархия. Вместо да питаме „Каква е ценността на тази творба за литературната ни история?“, трябва по-често да питаме „Как тази ценност помага на младия човек да изгради своя интегритет днес?“. Канонът трябва да престане да бъде „събрание на мъртви идеали“ и да се превърне в жив разговор за изборите, които правим.

Проблематичен в този аспект е Б. Христов - що за лицемерна "абдикация"? Много трудно се извеждат моралните послания у Й. Радичков. Какво е моралното послание в "Спи езерото"? това ли е най-подходящата творба от П. П. Славейков за матуритарен текст? Нима Далчев е достатъчно представен с "Молитва"? Дали по-скоро произведенията, заложиени в 10. клас не са по-подходящи за ДЗИ - както беше в старата Програма? "Гераците" - разпад на морала и семейната общност; "Cis moll" - проблемът за творчесвото и страданието; "Тютюн" - поглъщането на човека от мономанията. Би могло да се добавят творби като "Лице" на Бл. Димитрова, роман, визиращ разпадането на социалистическата система; З. Карабашлиев - "Последният ловец на делфини" - роман, проблематизиращ темата за Народния съд; "Разруха" - роман на Вл. Зарев, разглеждащ порокността на Прехода след 1989 г.

Намирам за недостатъчно артикулирането (в т.ч. и в нормативните документи) на гражданските ценности за сметка на втвърдения фокус върху "патриотичното".

Твърде голям акцент се поставя върху родовите и националните ценности.

Личи отново фокус върху патриотичното образование за сметка на универсални общочовешки ценности и граждански ценности.

Традиционните и морални ценности би трябвало да са универсални послания за съвременния човек и стъпването върху тях да е свързано с историческите ценности.

Трябва да е по-задълбочено и разбрано за тях

Изучаваните литературни произведения дават възможност за формиране на тези ценности.

Смятам, че канонът в голяма степен успешно йерархизира ценностите и изпълнява възпитателните си задачи. Подборът на автори и творби поставя акцент върху основополагащи нравствени категории. Особено полезна в това отношение е структурата на тематичните раздели, които групират произведенията около ясно очертани ценностни ядра.

Мисля, че всяка една наука има както познавателни, така и възпитателни задачи.

Съдържанието на образованието е напълно неразбираемо и изключително далечно за съвременните ученици, в тази връзка всеки опит за формиране на ценности ще бъде напълно неуспешен, макар че за последното ми твърдение причините се обвързват с комплексни фактори.

Литературният канон е изграден много добре и свързан с историята изразява и йерархизира ценностите подобаващо. Но тези ценности са чужди на съвременния ученик.

Много от творбит в литературния канон пряко кореспондират като послания със съвремението, като ценностен и нравствен ориентир. Могат да бъдат преподавани през призмата на съвременните проблеми. Независимо от променения ценостен мироглед на младия човек днес, учениците все още имат усета за добро и зло, красиво и грозно, правилно и грешно, разпознават ги в текстовете, но много трудно ги съотнасят като морален критерий към съвременните си нужди, доминирани от лесното и бързото постигане на целите във всичките им аспекти. За съжаление, четенето, което изисква време, усилия, отдаване трудно се вписва в представите на младите хора за необходимост, за ценност и бъдещ успех. Много трудно четенето на хартия ще се конкурира със Сторител или с кратките текстове в социалните мрежи, придружени с бързо сменящи се визуализации.

Добре!

Възпитателните задачи се ограничават като време на действие и възможност за въздействие само до 7. клас.

Формирането на ценности е свързано и с ценностната система на преподавателя, както и с възпитанието, дадено от родителите.

Ами, за съжаление моите наблюдения са, че литературата не е особена ценност в днешно време.

Настоящият модел подрежда ценностите на общочовешки принцип. Необходимо е конкретизиране на аксиологичната скала спряма времето и мястото на живот на учениците.

Въпросът е твърде общ и не знам точно как да отговоря. Нужно е да поясните какви ценности визирате и какво означава йерархия на ценностите.

Национални ценности, общочовешки ценности, християнски ценности.

Твърде обвързани са с патриархалното общество. Някак си сме "затънли" в калта на българското село, на децата им харесват съвременни текстове.

недостатъчно

Това е основата на всеки урок по БЕЛ.

Няма обучение по литература без възпитание

По- слаб интерес към четене

Множество ценности са представени чрез творбите от канона, но в начина, по който са подбрани, личи, че най-високо сред тях стои патриотизмът, които присъства в несравнимо (и ненужно) по-голяма степен.

Смятам, че като цяло настоящият литературатурнообразователен канон йерархизира добре тези ценности, но трябва да бъде осъвременен.

Настоящият канон се опитва да балансира между консервативното пазителство (литературата като храм на българщината) и модерния хуманизъм. Проблемът е, че йерархията е малко „разкращена“. Тя иска да възпитава глобални граждани чрез текстове, които са писани за изграждане на национална държава.

В центъра стоят: свободата, морала, националната идентичност, хуманизма, представят

се модели за подражание.

Добре

Ценностите все по-трудно се възприемат като такива, считат ги за архаизми.

Настоящият канон представя автори мъже и само две дами, с което възпитава възприемането на литературата на първо място като патриотично дело, а след това и като мъжки приоритет. Необходимо е осъвременяване на учебното съдържание, за да отговори на нуждите и интересите на учениците.

Успешно

Мисля, че липсва йерархия.

на последно място естетически ценности

Общочовешки, застъпени в творбите
На второ място е интересът към националните ценности
Приоритет имат познавателните

Доста е трудно да се преподават ценности в съвременното българско училище, защото семейната среда невинно е формирала правилните такива, а и социумът не е морално устойчив в онова, което те виждат през масмедията и т.н.! Като дългогодишен учител виждам промяната, която настъпва с всяко следващо поколение, за което авторитетът на преподавателя не е водещ!

Все още нямам поглед върху целия канон в гимназиален етап и върху йерархизираните от него ценности. Долавям обаче три основни тенденции:

- 1) Приобщаване към общото европейско културно наследство.
- 2) В осми клас се поставя силен акцент върху запознаването с християнските ценности покрай изучаването на Библията и на старобългарската литература.
- 3) В девети клас се прави рязък завой от западноевропейския модернизъм към Българското възраждане, т.е. към литературни територии, които могат да преливат в

сферата на патриотичното и патриотарското.

Особено деликатно трябва да бъде боравенето с християнските и патриотично-националистичните ценности, тъй като учителят не бива нито да бъде проповедник, нито да е агитатор. Прочитите на тези текстове трябва да бъдат съобразени не толкова с възпитаването на ценности, колкото с усвояването на определени умения от страна на учениците - напр. критично и творческо мислене, работа в екип, вземане на решения и т.н.

Трябва пълно преосмисляне на заложения в учебниците литературен материал.

Литературно-образователният канон успешно предава традиционните представи за „българското“, трудолюбие, чест, семейни добродетели. Но липсва фокус върху ценности инициативност, критично мислене .

Любовта, вярата, свободата на избора са най-лесно разпознаваемите ценности от моите ученици.

Всички ценности са представени достъпно.

Изцяло зависи от подхода на преподавателя. Ако той вижда и разпознава тези ценности и ако желае да възпитава, а не само да преподава, не зависимо от текста той ще намери начин да вплете идеите и ценностите в урока, ще намери връзката със съвременността и ще накара учениците не само да разберат, а и да почувстват.

Правилно -неправилно
Добро -зло
Красиво-грозно

Литературнообразователният канон предполага предимно изграждане на патриотични ценности.

Родолубие, свобода на мисленето

Нямам мнение.

Най-добре е различимо в 11. и 12. клас, когато тематичните ядра позволяват акцентирание върху ценности - вяра, надежда, любов, труд, памет... Пренареждане на тематичните ядра е допустимо, както и преразглеждането им – добавяне на допълнителни акценти.

Нужна е повече добросъвестна работа в тази посока.

Най-застъпени са националните ценности, след това - нравствените, а най-подценявани са социалните и особено много гражданските.

Удовлетворяващ е, тъй като са подбрани класически творби, които коментират общочовешки значими конфликти и проблеми.

Не го прави!

Ако вземем предвид тематичните области за ДЗИ БЕЛ - литературните автори и творби, можем да видим ясно йерархията на ценностите и може би, за съжаление, прехода от национализъм и колективно самосъзнание (в "Родното и чуждото") към индивидуализъм и липса на ясно принадлежание към даден народ, което поражда и чувството на раздвоение (в "Изборът и раздвоението"). Можем да обобщим като ценности, които се формират: личностна свобода и избор, формиране на критично мислене и насърчаване на самостоятелно анализиране посланието на творбата, емпатия, вяра, надежда, социална отговорност и патриотизъм.

Настоящият литературнообразователен канон поставя акцент върху класически ценности като хуманизъм, национална идентичност и морална отговорност, но понякога ги представя по-скоро нормативно, отколкото като поле за критическо осмисляне и личен избор от страна на учениците.

Могат да бъдат по - разбираеми и актуални.

Абстрактно. Светогледът на съвременния ученик има много широк, но в същото време и много тесен светоглед. Трудно е да им обясниш защо срещу книга като "Мадам Бовари" е имало съдебен процес. Възкликват, че тя не е аморална защото, макар и да наричаме такива постъпки аморални и днес, съвременният човек някак силно ги е нормализирал. Говорили си и за това на каква тема трябва да пишеш днес, за да бъде книгата ти осъдена. Има ли нашето време теми табу?... Отговорите винаги са интересни и провокативни.

Именно чрез избрания подход се йерархизират утвърдените основни ценности. Друг е въпросът, че с глобализацията и с възможността да се пътува криворазбрано те се обезценяват.

Настоящият литературнообразователен канон поставя в центъра ценности като национална идентичност, свобода, духовност и нравствен избор. Йерархията им е устойчива и традиционно ориентирана, но е необходимо по-видимо присъствие на теми, свързани със съвременния социален опит и чувствителността на учениците.

Литературния канон поставя на преден план ценности като свобода, справедливост и морал, но често отразява по-стари културни приоритети и ограничава разнообразието от гледни точки.

Нямам отговор.

Общочовешки ценности: свобода, истина, добро, достойнство, любов; патриотични: историческа памет, език; личностни: избор, дълг, вяра.

-

Литературата е първо възпитание в малките класове, когато изисква да се вчувстваш и да разпознаваш Другистта, да изразяваш себе си. Елегантно това възпитание на аза израства и до познание за човека и за мен самия. Но през възпитанието на чувствата, през извикването на модулациите на гласа и езика.

В противен случай в гимназиалните класове е редно да преподаваме литературна

история и да работим както колегите по история и цивилизация.

Настоящият литературнообразователен канон акцентира върху универсални и традиционни ценности - чест, смелост, дълг, родолюбие, социална отговорност, саможертвеност.

Въпросът за ценностите в съвременното общество е твърде проблематичен, което още повече затруднява възпитателните задачи на литературата.

Съвременните аспекти остават все още недокоснати. Преобладава формалният патриотизъм, положен в неактуален контекст, който стеснява хоризонта на интерпретация.

Творбите остават неразбрани за учениците.

Настоящата учебна програма, особено в 11. и 12. клас, има за цел да представи ценностите на българския свят като част от европейския културен развой чрез утвърдените от учебната програма тематични раздели. Нехронологичното изучаване на творбите обаче, както и изучаването на един автор, а дори и на една творба (имам предвид „Бай Ганьо“), в различни учебни години води до дезориентация в съзнанието на подрастващите. Предполага се, че всички основни знания и умения са усвоени до 10. клас, но препускането в материала не осъществява поставената цел. Не бива да се забравя също, че учебните часове се разпределят между литературата и българския език.

Недостатъчно системно и последователно формиране на ценности.

Не мога да кажа, че при болшинството ученици се осмисля някаква йерархия на ценности в резултат на настоящия литературнообразователен канон. В повечето случаи става дума за произведения, които трябва да се познават във връзка с матурата.

При отделните тематични кръгове се извеждат някои ценности

Няма Йерархизиране.

Произведения като "Колко си хубава", "Ноев ковчег", "Честен кръст" и "Балкански синдром" въобще не могат бъдат осмислени от учениците, което поражда и затруднения при определяне на нормите. "Бай Ганьо" е произведението, което се изучава най-много пъти (7., 10. и 11. клас). Такива "ценности" ли трябва да се представят на подрастващите? Всичко това прави българската литература отблъскваща за учениците и те нямат желание да я изучават.

Настоящият литературнообразователен канон акцентира на ценности като честност, справедливост и морал, но би могъл да включва и съвременни за по - критично мислене на учениците (толерантност, сътрудничество и други).

Настоящият литературнообразователен канон често йерархизира ценностите по начин, който е по-скоро традиционен, отколкото актуален. В центъра обикновено стоят патриотизмът, саможертвата, дългът и колективната идентичност – ценности, които са важни, но се представят почти без алтернатива или критическа дистанция. Проблемът е, че по-съвременни и значими за учениците теми като личната свобода, индивидуалният избор, разнообразието и вътрешните конфликти остават на заден план или изобщо липсват. Така се създава усещане за едностранчивост – сякаш има „правилен“ модел на мислене и поведение, който трябва да бъде възприет. В резултат литературното образование по-скоро налага йерархия на ценности, вместо да насърчава учениците да ги осмислят, сравняват и поставят под въпрос. Това ограничава възпитателния му потенциал и го прави по-слабо свързан с реалните нагласи и търсения на съвременните млади хора.

.

Настоящият литературнообразователен канон и днес поставя силен акцент върху ценности като национална идентичност, историческа памет и културна приемственост. Това се откроява особено ясно в прогимназиалния етап, където водеща роля има съхраняването на колективната памет, но и в гимназиалния етап този акцент се запазва чрез присъствието на класически произведения, които се възприемат като носители на трайни културни и нравствени модели. Не смятам, че това е непременно

недостатък, защото по този начин се поддържа връзката с националната традиция и се изгражда културна основа у учениците. Проблемът е, че значителна част от тези текстове остават твърде далечни за съвременните ученици като език, контекст и чувствителност, което затруднява тяхното пълноценно възприемане и личностно съотнасяне към заложените в тях ценности.

Да, има такива функции.

Намирам я за доста архаична йерархията от ценности, която трябва да моделира младите хора, които са обект на литературното образование - национални, родови, социални, след това универсални и индивидуални. Как да съчетаем в XXI век Ботевия радикализъм с толерантността, как да впишем завета "да мразят" в религиозната йерархия от ценности? А налудната идентификация с Ботевата романтическа изключителност, която довежда до суицид? Преди да обсъждаме татуирани глави и бицепси с образа му, да видим програмата по литература.

Литературата, която се изучава в гимназията, дава възможност за възпитаване на ценности чрез дискусии върху конкретни казуси. Никога не пренебрегвам възпитателните задачи в преподаването по литература. Постигам възпитателния ефект по всички възможни начини и ако се наложи, играя театър!

Трябва да се определят, да се очертаят параметрите на различни ценностни системи

Според мен в VIII клас акцентът е върху универсалните човешки ценности, хуманистичните възгледи и идеала за "калокагатия" в Античността, религиозните морални принципи през Средновековието и ренесансовите концепции за човека. В следващите класове се изучават произведения, свързани с етноцентризма, антропоцентризма и модерните литературни направления и в съответствие с това се акцентира върху патриотизма, духовното благородство, чувството за справедливост, хуманизма и други нравствени ценности.

Настоящият канон традиционно поставя във фокус националната идентичност, историческата памет, саможертвата, дълга към общността и моралната отговорност. Тези ценности са представени най-вече чрез текстове, свързани с ключови исторически

моменти, което утвърждава разбирането за литературата като носител на национално самосъзнание. В този аспект канонът изпълнява важна консолидираща роля.

Още 3 отговора са скрити

Как може да се осъвремени изучаването на литературната история?

104 отговора

-

С по-малко сложна академична терминология и с повече конкретни примери за връзката между литература и история.

Като произведенията следват историческа последователност.

С промени в учебните програми, иновативна методика на преподаване, съобразена с потребностите на учениците.

Повече свобода на учителя.

Чрез по-ясни връзки със съвременната култура и проблематика, работа с адаптирани текстове и откъси, използване на мултимедийни ресурси и насърчаване на дискусии, които активират личната позиция на учениците.

Посредством цялостно реструктуриране на учебните планове

Осъвременяването може да стане, а) като се акцентира върху тълкуването на фактите с оглед на разбирането, че те са знаци за дадени процеси; б) като се работи за изграждане на аналитична нагласа у учениците; в) чрез уместни препратки към съвременни процеси и явления; г) чрез обяснение на фактите във връзка с актуални за епохата на тяхното възникване и/или в съвременността идеи – социални, психологически, философски и др.

Като се изучават по-малко на брой произведения, за да могат да се отделят достатъчно на брой часове за уроци, в които учениците да преживеят творбата, да имат възможност да я сравнят с други произведения на автора, както и с творби на писатели и поети от различни епохи и направления.

Внедряване на интересни мултимедийни образователни ресурси е възможен и продуктивен начин.

С повече примери

С включването на съвременни текстове, автори и исторически моменти, които са познати на учениците.

С добавяне на автори и произведения, близки до светоусещането на учениците.

С диалогични връзки

Чрез визуализации като схеми и диаграми; таблиците няма нужда да се увеличават; презентации не са необходими.

Учениците възприемат много добре материали в табличен вид.

Не знам

Трябва да има промяна не на програмите, а на методологията. Като литературата трябва да се превърне от архив с писмени паметници в инструментариум за разбиране на живота.

С повече реални часове, при които може учениците да бъдат водени и в литературни музеи, да има интерактивни уроци с преподаватели по история, които са възможни единствено в Профила.

С подбор на разнородни визуални материали, които би следвало да се организират в методически платформи, виртуални библиотеки и медиатеки, които да са на разположение на учителя.

С включването на произведения на съвременни автори. С планирането на повече време за самостоятелно изследване на различни културни контексти.

Чрез съпоставяне спрямо съвременни модели.

С интерактивно обучение

Чрез разширяването на интересни факти, свързани с авторите и произведенията.

Осъвременяването на литературната история може да се постигне чрез преместване на фокуса от сухите дати към актуалността на посланията. Така учениците могат да открият как конфликтите и темите за чест, социално неравенство, свобода и т.н. резонират с днешните глобални предизвикателства и именно това се стремя да постигна в часовете си.

Нека се допитаме до историците?

С различни скетчове, с активното включване на самите ученици в процеса на изучаване, с включването на технологиите в изпълнението на различните задачи и в помощ на усвояването на материала.

Нямам определено мнение по този въпрос

Промяна на методиката, сега учителите се лутат между това, което са учили като модели на уроци, и многобройните организации, които съветват как да се преподава интересно и забавно, с лекота и игра. Не смятам, че това е единственият правилен подход, особено в гимназиалния курс. Новата методика трябва да е ориентирана към преподаване чрез правене, да се изработи ясна стратегия за преподаване, която повече да включва учениците, без да изключва сериозната теоретична подготовка, без която като фундамент, нищо интересно, забавно и полезно няма да се случи. Например - кратко експозе на учителя, което въвежда автор или проблем, задачи към учениците, които дори могат да подготвят с ИИ (за което не съм много съгласна), но с ясни

критерии докъде стига изкуственият и откъде започва естественият интелект, работа с текст и задачи към него, и в следващия час - изпитване, като учениците разполагат с изходен текст, може да е художественият текст, по който работят, или друг непознат текст с подобна тематика, или аналитичен текст, за да да могат да откриват връзки, да правят изводи, да се учат да аргументират твърдение чрез примери и така де се подготвят за писането на по-сериозни интерпретативни текстове. Устното изпитване би могло да бъде също с четене на откъси от текст и коментар към него, като ученикът може да бъде провокиран да намери сходни като проблематика текстове(които могат да бъдат и съвременни), чрез които да покаже междутекстови връзки, да разсъждава върху значимостта на проблемите... Аналитични съчинения трябва да се пишат още в 8 клас, есето е по-труден жанр, не е разказ по преживяно, и изисква повече опит и знания.

.

като се синхронизират учебните програми по история и литература в отделните класове.

Материята трудно би се осъвременила. Вероятно с интерактивни методи.

За съвременен начин на литературна история, която се е случила преди толкова отдалечен период от време, е трудна задача.

Необходим е съвременен поглед върху литературноисторическите явления, свързан с актуалния хронотоп и начин на живот на учениците, включително и чрез включване в учебната програма на произведения от днешни автори, които обаче не са обърнати към по-далечната история на обществото.

Образователни видеа с динамични графики, карти, картини и пр. биха били от огромна полза на преподавателите. За жалост, тази сфера по отношение на предмета БЕЛ е слабо развита.

За илюстрация на идеята може да се ползват образователните видеа на „Българска история“ - <https://www.youtube.com/watch?v=uV-GIpRNH9Y>, видеата на световноизвестни канали като The School of Life - <https://www.youtube.com/watch?v=OiRWBI0JTYQ>.

Днес учениците получават по-ограничена представа за литературната ни история,

защото броят на текстовете, с които се запознават, е значително намален. Това пречи да се проследи литературният процес в неговото многообразие. Допълнителни трудности създава фактът, че когато литературна творба отпадне от учебната програма, се очаква да бъде представена в сравнителен план с някоя от останалите, което не винаги е възможно, поради недостига на време. Изучаването на литературната история не се подпомага от премахването на хронологичния принцип на разглеждане на творбите в 11. и в 12. клас. Осъвременяването е възможно със създаване на нови учебни дигитални ресурси.

Да се преосмисли кога какво да се учи.

посредством анализи и паралели с произведения на др. изкуства, интегрално, междутекстово

Повече съвременни автори да бъдат включени в програмата

Интересни обучителни ресурси

Под формата на игра и повече разчупеност в учебниците

Може би с акцент върху подходи, при които новите поколения биха били ангажирани към подобен тип проблематика.

С включване на съвременни български автори

Осъвременяването на литературната история не означава „изхвърляне“ на класиката, а промяна на оптиката, през която я гледаме. Проблемът на традиционното преподаване е, че представя литературата като поредица от изолирани портрети на „портрети по стените“, а не като жив процес.

Учениците задълбочено проучват проблема у дома, а в час се дебатира.
Използване на дигитални изложби и виртуални музеи.

С включването на съвременни автори

С по-кратка представа за периода.

С осъвременяване на текстовете може да се потърси начин за осъвременяване на изучаването на литературна история. Също така чрез използване на дигитално съдържание, въпроси за проучване, изследователски задачи.

Всеки учител трябва да намери подходящия начин. Стремя се

Да бъде написана достъпно и интересно, да се обръща внимание на фундаменталното.

като върнем литературноисторическите програми от преди 10-ти години

Образователната система е под всякаква критика. Нещо, което не е включено в ДЗИ или НВО, е безсмислено за учениците. Освен това произведенията за ДЗИ вече се изучават по тематичен принцип

През съкращаване на учебното съдържание и повече часове за дискусии по различните теми, които самите творби "говорят". Съвременният учител може да "преведе" дори и по-архаичен текст до съзнанието на днешния ученик чрез примери от неговото съвремие, но трябва да има повече часове за упражнения под формата на разговори по различните теми.

Нямам визия по този въпрос. Имам обаче впечатление, свързано с "Бели нощи" на Достоевски. В края на миналата година се наблюдаваше тренд в социалните мрежи, свързан с книгата, и няколко мои ученици се бяха запознали с текста и го дискутирахме извън часовете. Усещането ми е, че е необходимо говоренето за литература да не се осъществява единствено в училище, но и посредством популярните платформи за комуникация чрез интригуващо медийно съдържание. Осъвременяването на литературната история може да бъде успешно и в своеобразни читателски клубове.

Като се започне с народопсихологията на българина, задълбочен анализ на традициите,

но съотнесени към действителността и деликатно изучаване и вмъкване на чуждия опит.

Чрез въвеждане на технологии, творчески методи и връзка със съвременния свят.

Учениците четат книги, които са далеч от разбирането ни за стойностна литература. Осъвременяването на учебните програми е наложително. Възприемат добре съвременните автори, но учителят трябва да ги насочва.

С изучаване на по-съвременни автори

С различен методически подход - не лекционен, нещо изследователско, игрово, разчупено като подход. Да се поднася добре подбрана информация, която те да свързват логически и да правят изводи. Динамика в работата - смяна на различни типове упражнения (теоретични, практически, асоциативни, диалог с другите изкуства (кино, изобр. изкуство, фотография и др.)

Може би видео материали

Целенасочено и системно да се осъществяват практики и модели, основополагащи конструктивизма в образованието.

С отпадане на някои архаични творби и замяната им със съвременни.

Нямам мнение.

бинарни уроци по литература и история; проектна дейност - използване на ИИ за възстановка на отминали действия

Новите технологии дават много възможности в тази посока.

Чрез въвличане на учениците в интерактивни взаимодействия.

Чрез създаване на електронни игри, съвременни анимации с въпроси за обратна връзка и други образователни интерактивни продукти.

В горния гимназиален курс се наблюдава липса на достатъчно представена световна литература, която да бъде изучавана паралелно с българската. Това ограничава възможността учениците да осмислят по-задълбочено глобалните литературни процеси и културни взаимовръзки. Освен това учебното съдържание не обхваща достатъчно разнообразие от жанрове и литературни родове – като фантастика, криминална литература, съвременна драма и други популярни и значими направления. Това стеснява читателския интерес и не отразява реалното многообразие на съвременната литература.

Чрез късометражни български филми, презентации, снимков материал.

Изучаването на литературната история може да се осъвремени чрез свързване на произведенията със съвременни теми и опита на учениците, както и чрез използване на интерактивни, дигитални и интердисциплинарни подходи, които насърчават активно участие и критическо мислене.

С повече съвременни методи и подходи.

Като се намери начин тя да има пряка полза на ученика, не само да бъде част от общата му култура, но и да му служи. Аз казвам на моите ученици, че дори да не запомнят нещо дословно, дори да забравят целия урок, ще им остане умението да разказват, да навързват в съзнанията си сложни асоциативни вериги, да мислят аналитично. Така поне спират да задават провокативния въпрос: "И това сега защо ми е да го знам?!"

Тя да има алтернативен характер. И изобщо литературата. Да се учи езикът!

Изучаването на литературната история може да се осъвремени чрез проблемно-ориентиран подход, свързване на творбите със съвременни обществени теми и използване на дигитални ресурси. Така хронологията се превръща в смислов диалог,

близък до опита на учениците.

Литературната история е достатъчно съвременна.

Нямам идея.

Преди всичко с повече часове в гимназиален етап. От епохата към темите, ценностите, особеностите на текстовете.

Чрез визуализация.

Да, наложително е. През психологическото и митологичното, чрез ангажимент да съучастват в задания, които ги вълнуват. И това участие да търпи развитие и разгръщане

Осъвременяването означава да се премине към ангажирано, интерактивно учене, където учениците виждат литературната история като жив, динамичен процес, свързан с личния и съвременния им опит. Би могло да се постигне посредством ориентирането към проекти и ролеви игри: драматизации на сцени (възлагала съм тази задача през настоящата учебна година във връзка с изучаването на епическата поема "Илиада" в 8. клас), дебати между литературни герои, интерактивни карти на литературни течения, кратки презентации с опорни точки за влиянието на определена епоха върху произведенията.

чрез кратки виде клипове

Отделянето ѝ като отделен предмет. Това ще подпомогне осъвременяването на литературата, изучавана в училище.

Според мен е важно, от една страна, да се изучават последователно литературноисторическите процеси. От друга страна обаче, е важно учениците да разберат как всичко това води до съвремеността и до проблемите ѝ. Това, което обществото ни не осъзнава, е, че не може да се разбере качествено една съвременна творба, ако не се познава традицията, както в биологията не може да изучаваш

организмите, без да изучиш клетката.

С текстове на съвременни автори, но представени в контекста на културноисторическото развитие.

Често чувам предложение за повече съвременни автори в програмата, за криминалета, защото се били чели повече от младежите. За мен това не е решение. Съвременните автори са стъпили на раменете на предшествениците. Важно е да се познава този процес, особено категорично да се открояват акцентите, а не просто да се преминава от тема към тема, от творба към творба.

Може би ако има кратки видеа

Линейно - хронологично изучаване. С подхода чрез ядра не се постига формиране на представа за литературна история.

Питала съм учениците по този въпрос. Те не желаят осъвременяване, а в програмата да бъдат включени повече произведения на българските класици. Предпочитат и хронологично изучаване на авторите.

Преподаването на литературната история може да се осъвремени с проекти, кратки и достъпни текстове и връзка със съвременния живот.

Изучаването на литературната история може да се осъвремени чрез включване на повече съвременни текстове и теми, близки до учениците. Вместо строго хронологично учене, е по-ефективно да се работи тематично и с връзки към днешния свят. Необходимо е също използване на по-интерактивни методи и насърчаване на личното мнение, а не просто заучаване. Така литературата става по-разбираема и ангажираща.

.

Най-вече чрез включване на съвременни произведения в учебното съдържание. Полезно би било да се работи с текстове, които са получили обществено признание през последното десетилетие. Например произведения, номинирани или отличени с

литературни награди. Така учениците ще виждат, че литературата не е само наследство от миналото, а жива и развиваща се културна практика.

Чрез сериозно преосмисляне на автори, творби и проблеми, както и чрез адекватна им съвременна интерпретация.

С повече документи, източници на информация, разработване на ресурси с участието на специалисти и финансов ангажимент на МОН в помощ на учебния процес.

Със създаването на повече учебни филми. Много страдам от факта, че НТ "Иван Вазов" не направи запис на моноспектакъла "Даскал" от Жан-Пиер Допан с изпълнението на Велко Кънев. Такива ресурси биха били СЪБИТИЕ в часа по литература! Литературата е изкуство, учи се чрез съпреживяване, да мине през сърцето и да остане като изстрадано познание. Този принцип никога не ми е изневерявал!

Отвеждане на проблемите в литературните произведения към личния опит на ученика

Да се осмисли по-добре подборът на изучаваните текстове. Някои от тях са неподходящи за възрастта и интелектуалния потенциал на учениците, а също така не представят по най-интересния начин творчеството на определен автор.

Превръщането ѝ от хронологичен разказ за миналото в смислов диалог между епохите и настоящето.

Само като отправна точка бих предложил да се помисли за следното: 1) осигуряване изобщо на повече часове за упражнения, в част от които да има възможност да се осъществят повече дейности, свързани със самата литературна история (при недостиг на време няма да може да се направи почти нищо); 2) включване на теми, свързани със съвременната литература (и вкл. за съпоставяне с предходни етапи/направления...).

Още 2 отговора са скрити

Как стимулирате интереса на учениците към литературната история?

100 отговора

Трудно.

Чрез по-атрактивни примери.

Предлагане на други текстове за прочит.

Аудио-визуално, фронтални беседи, тренинги, проектна дейност.

С добри оценки.

Стимулирам интереса на учениците чрез свързване на литературната история с актуални теми, използване на съвременни паралели, визуални и дигитални ресурси, както и чрез дискусии и проектни задачи, които насърчават активно участие.

Посредством разясняване на практическите цели на образователния процес

Чрез методите, изброени в отговора на предходния въпрос.

Чрез драматизации на произведенията, игровизации и обвързване на проблемите с актуалната културна, социална и политическа обстановка.

Чрез индивидуален подход, който отчита предпочитанията на всеки ученик и личните му интереси.

Чрез примери, чрез индивидуални задачи, чрез които да достигнат до Историята на дадено литературно произведение, да се доближат до самият автор.

Гледане на исторически документални филми и представяне на интересни исторически личности от съвременната история.

Учениците се интересуват от литературната история и завладяващият разказ на учителя може да прикове вниманието им към литературната история, свързана с определено произведение.

С оценяване

Чрез съотнасяне с моята възраст и тази на родителите им и по-възрастни роднини; чрез споменаване на големи исторически събития, но през погледа на "обикновения" човек.

Чрез поставяне на теми за проекти на основата на състезателен принцип.

Разказвам любопитни неща за живота на авторите, времето или произведението, за да предизвикам интерес

Използване на ИИ, използване на съвременни текстове чрез допълнителни часове в учебния план.

Винаги построявам контекстови връзки с настоящето. Обяснявам сложността, невъзможността за еднозначно тълкуване на определен процес, опит този процес да се "види" в неговата цялост, сложност и комплексност (а и комплексираност! по някога).

С усилия по различни начини да ги приближа до личностите, които я бележат и формират.

Все още търся ефективни подходи за стимулиране на този интерес. Успешни ми се струва поставянето на малки изследователски задачи (самостоятелни или групови). Разбира се, дигиталните технологии предоставят възможности за включване на повече илюстративен материал и за провеждане на самостоятелно изследване.

Чрез документални филми

Изхождайки от необратимите исторически процеси

С примери от живота

С допълнителен материал

Интересът на съвременния ученик се стимулира чрез игрови подход и творчески задачи. Учениците могат и да търсят класически архетипи във филми, игри и съвременна музика - подобна задача беше дадена от мен в IX клас. Заданието изискваше от деветокласниците да посочат пример за съвременна фигура, независимо дали фикционална или не, която носи принципите на романтичния човек у себе си. В XI клас пък учениците биха могли да пренапишат края на дадена литературна творба, но с условието, че сюжетът се развива в съвремието.

С нагледен пример, филми, резюмета.

Колкото и странно да звучи - през съвременните проблеми.

Включвам творби от други изкуства

С търсене на загадки в текста и търсене на конкретика, за да го прочетат.

Обвързвам с историческата епоха, разказвам много, давам интересна допълнителна информация.

Казвам им, че е важна, за да могат да пишат по-ефективни литературни съчинения/това за 12.клас/

Засилен текстологичен анализ, междупредметни връзки, примери от съвременния (в частност литературен) живот.

Чрез разказване на интересни истории за самите автори или пък чрез привеждането на любопитни, граничещи до абсурда факти от миналото. Чрез ролеви игри и хипотетични ситуации - „Представете си, че сте живели в онази епоха...“. И чрез постоянно сравнение със съвремението - какво е било тогава, как е сега, защо се наблюдава такава промяна...

Стимулирам интереса им като възлагам индивидуални проекти, поднасям любопитни факти за авторите и творбите им.

Трудно, защото в изпитните формати тези въпроси не са водещи.

чрез самостоятелни изследователски задачи

Изследване на конкретни проблеми и теми и проекти. С посещения на музеи и виртуални разходки по стъпките на авторите.

С нагледни примери за връзката на литературата и история

Доста трудно, нямат интерес

Нямам работещ отговор на този въпрос. Понякога ги провокирам особености на културния и/или историческия контекст или пък на конкретния автор. Съпоставям проблематиката с актуалния съвременен контекст, за да събудя интереса им.

Давам им проекти за групова работа.

За да се събуди интересът към литературната история, трябва да свалим авторите от пиедесталите и да ги превърнем в живи хора, а техните идеи – в инструменти за оцеляване в съвременния свят.

Самостоятелна или колективна работа по даден казус, право на избор върху творческа задача, провеждане на дебати, свързване на темата с лична история, лично за всеки какво ще му помогне изучаваното в бъдеще.

Разказвам и показвам

Като повтарям едно и също нещо постоянно.

Търся възможности за изследване на специфичен проблем.

Стремя се да я поднесе по интригуващ начин.те

Чрез интересни разкази за творците, чиято литература е отражение на времето; чрез междупредметни връзки с историята; чрез филмовото изкуство и музиката.

с лично ангажиране на учениците

Трудно там, където творбата не е обвързана с ярки особености на епохата
Учениците са критични към излишна информация, която не е застъпена в необходимите знания за ДЗИ

Личен пример, посещения на театрални постановки, посещения на къщи музеи на писатели и поети, драматизиране на подходящи изучавани творби. Среци с писатели, поети, актьори, сценаристи. Препоръчвам допълнителна литература за четене.

С интердисциплинарни връзки.

Чрез потапяне на учениците в историческата епоха -например виртуална разходка из Вазовия Сопот ,дигитални карти.

Споделям им какви книги са излезли напоследък в България, представям им ги, разказвам им съдържанието им, подарявам им някои от тези книги като награда при тяхно постижение в учебния процес. В кабинета си имам малка библиотека със заглавията на съвременни български автори и учениците могат да ги видят, да ги ползват в часовете.

Трудно

Историите, героите и посланията вълнуват учениците, не литературната история. От нея започват да се интересуват (само мотивираните), когато другото ги е "грабнало".

Предлагам им да гледат интервюта от предаването ВКЯКА НЕДЕЛЯ с български автори. Изнесени часове в музеи.

Изучаването на литературната история все по-успешно се реализира посредством проектна дейност.

Чета им откъси от книги, не включени в учебните програми.

Нямам мнение.

С интересни факти, житейски истории за творците, снимки. Въпреки томва

Повече самостоятелни задачи в посока визуализиране и структуриране на информацията.

1. Старая се да „доближа“ проблематиката от художественото произведение до ученика;
2. Разкривам връзката между литературата и хуманистичния светоглед; 3. Създавам за всяка паралелка общ читателски дневник, в който всеки споделя впечатления от прочетен художествен текст, препоръчва, критикува, повдига дискуссионни въпроси.

Чрез задачи за екипно представяне на презентации, обвързани с живота на хората от определения период, водещия културологичен модел.

Чрез връзки с глобални идеи, други творби, културни процеси...

Чрез кратки видеоматериали.

Стимулирам интереса чрез свързване на литературните теми със съвременния опит на учениците и използване на интерактивни методи, които ги въвличат активно в обсъждане и интерпретация.

Чрез препратки.

С провокативни въпроси, на които не могат да отговорят, ако не стъпят и върху знания. Старая се общата култура да не им е достатъчна. Понякога с креативни задачи за писане, които изискват да имат познания по литературна история и да са запознати добре с текста на самото произведение. Пример: Писали сме стихотворения "Антисплин" и "Наръчник против скуката за Онегин на село". Други примери има посочени в предишните въпроси.

Трудно, но гледат документално кино, четем документи заедно и дискутираме.

Стимулирам интереса чрез дискусии, работа по казуси, творчески задачи и съпоставки със съвременни текстове и ситуации. Стремя се да свързвам литературните теми с личния опит и въпросите, които вълнуват учениците.

Чрез видеа и клипчета, свързани с материала.

По интересен и забавен начин, правейки аналогия с действителността.

С авторовите биографии.

Чрез разработването на проекти

Любопитният факт, Големият разказ винаги е интересен, но трудността идва, когато те трябва да бъдат концептуални и вербално активни.

За да стимулирам интереса на учениците към литературната история, тази година в 9. клас използвах проекти и презентации, свързани с модернистичните направления. Разделих клас на групи. Всяка група изследва едно литературно течение и го представи

чрез комбинация от текст /кратки опорни точки/, музика и визуални изкуства. По този начин се отразява емоционалният дух на конкретното направление. От друга страна, представиха и показаха известни картини на художници, които илюстрират естетическите идеи на времето. Използвахме интерактивна дъска, на която деветокласниците визуализираха всичко - текстове, музика, картини. Успяха да направят връзката между литературата и другите изкуства видима и осезаема. Това им позволи не само да запомнят характеристиките на модернизма, но и да „почувстват“ атмосферата на периодите. Учениците бяха активно ангажирани, обсъждаха и сравняваха направленията, а връзката с музиката и изобразителното изкуство направи урока интересен и динамичен.

Постоянно правя връзки с отделни исторически и литературни процеси и провокирам учениците самостоятелно да правят паралел.

В часовете си наблягам върху работата с художествения текст.

Опитвам се да обяснявам на учениците литературата като процес, който съпътства нравственото развитие на човека (може да говорим и за деградация, девалвация на ценностите според изучаваната творба).

Избягвам прекомерната фактология, но представям авторите като реално съществували/ съществуващи хора, търсещи решение на проблемите на времето си. След това наблюдаваме как идеите се развиват през епохите.

Придържам се към ключовите термини, факти, идеи. Като детайл мога да използвам само някой любопитен факт, за да събудя интерес. Прекомерното натоварване с информация не помага днес поради динамиката на съвременността.

Подчертавам, че идеите в изучаваните творби са универсални и имат своето място и днес.

Провокирам дискусии с предварителна подготовка по поставените теми, за да се почувства всяко дете лично ангажирано както с усвояването на определена информация, така и с осмислянето ѝ.

Междутекстови връзки, примери от други изкуства

Четене на ключови части от творбата в час, задачи за търсене на паралели с неизучавани творби, запознаване с публицистични текстове и др., имащи отношение

към литературата. В този ред ще отбележа силното впечатление, което предизвика сред повечето ученици словото на Иван Ланджев, произнесено на 24 май 2022 година.

Разказвам интересни допълнителни факти

Чрез хронологично изучаване.

Търся някой интерес факт за творческата история, който да провокира любопитството им.

Чрез използване на мултимедийни ресурси и творчески задачи.

Стимулирам интереса на учениците най-вече чрез личен пример – показвам им, че литературата и историята не са „задължение“, а нещо, което аз самата чета и откривам с интерес. Често споделям и странични неща, които съм изчала за съответните епохи, особено от съвременната историческа наука, за да направя темите по-живи и разбираеми.

Опитвам се да излизам извън стандартния урок – каня колеги по история или интересни личности, които могат да дадат различна гледна точка. Така учениците виждат, че знанието не е затворено само в учебника.

Особено силен ефект имат преживяванията. Например в 9. клас, когато изучавахме Възраждането, бях поканила монах за открит урок. Той беше донесъл автентични книжа от епохата и създаде усещане за истинско „докосване“ до времето. Атмосферата беше почти вълшебна и учениците запомниха урока много по-силно, отколкото чрез обикновено преподаване.

С интересни факти, откъси от не изучавани произведения

Стремя да правя съвременни препратки и паралели, чрез които учениците по-лесно разпознават актуалността на разглежданите теми, конфликти и ценности.

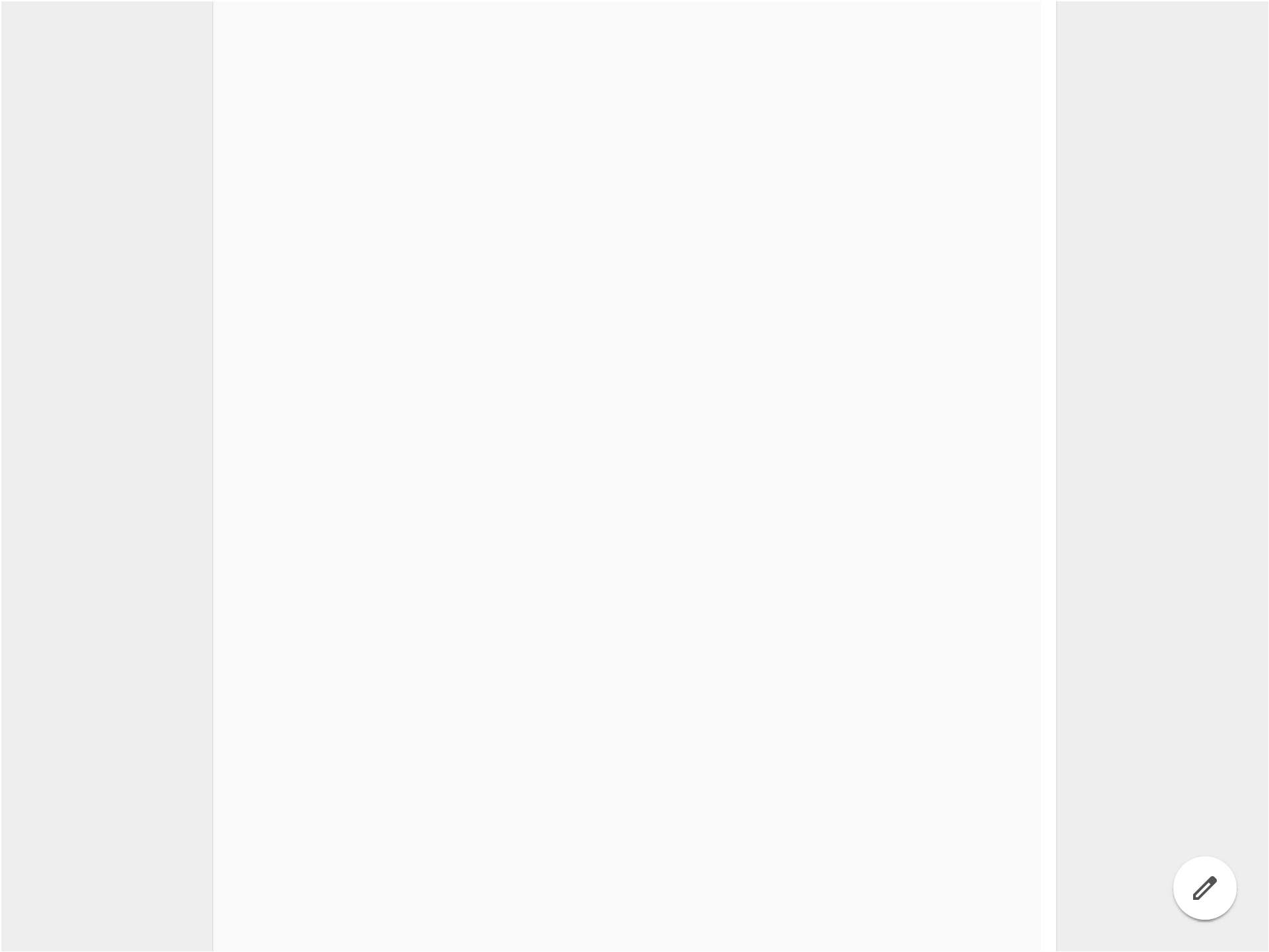
Чрез съживяване на малко известни или неизвестни факти.

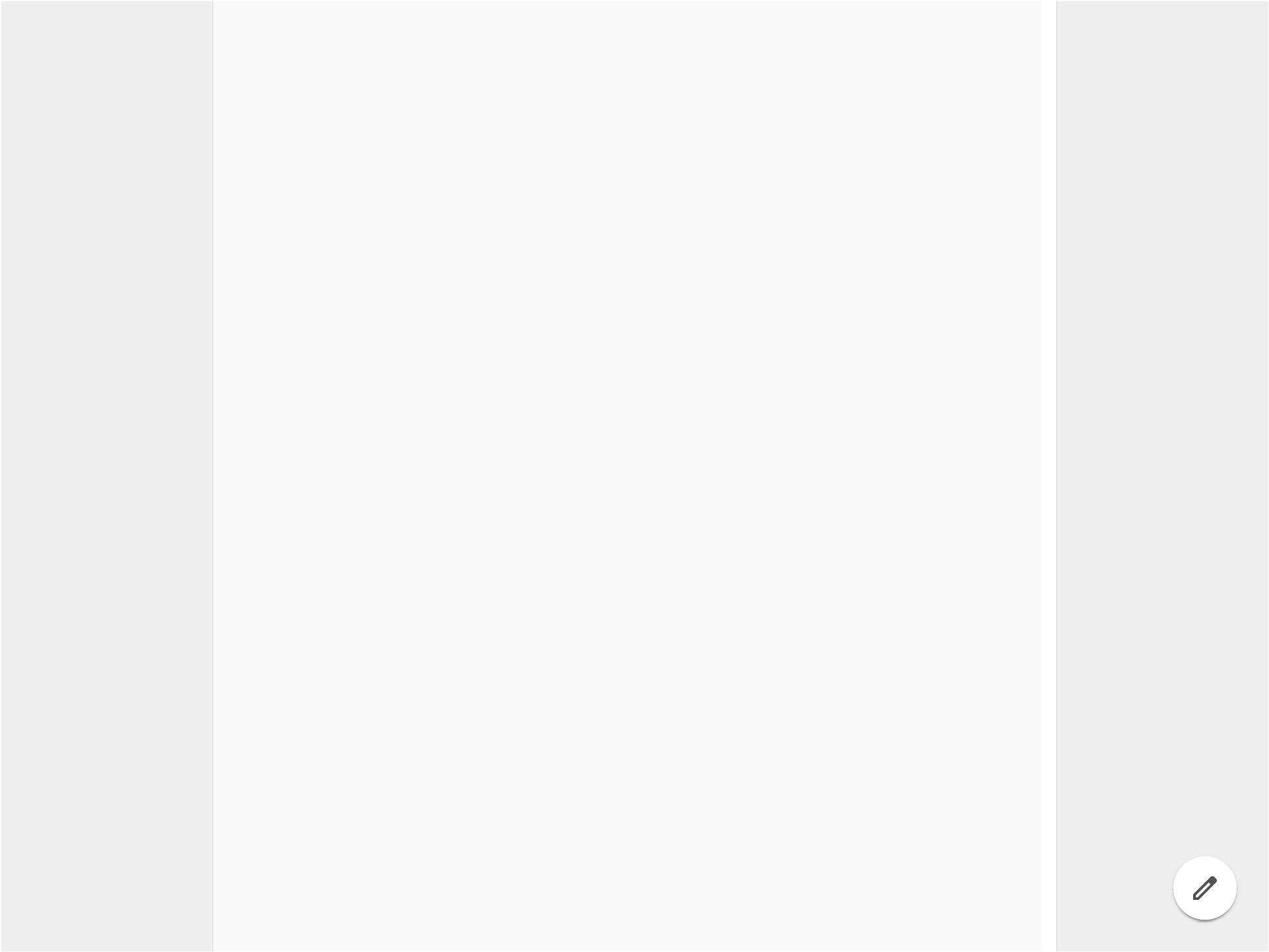
Утопия е да се надяваме това да е масова реакция, но в общоучилищни събития е

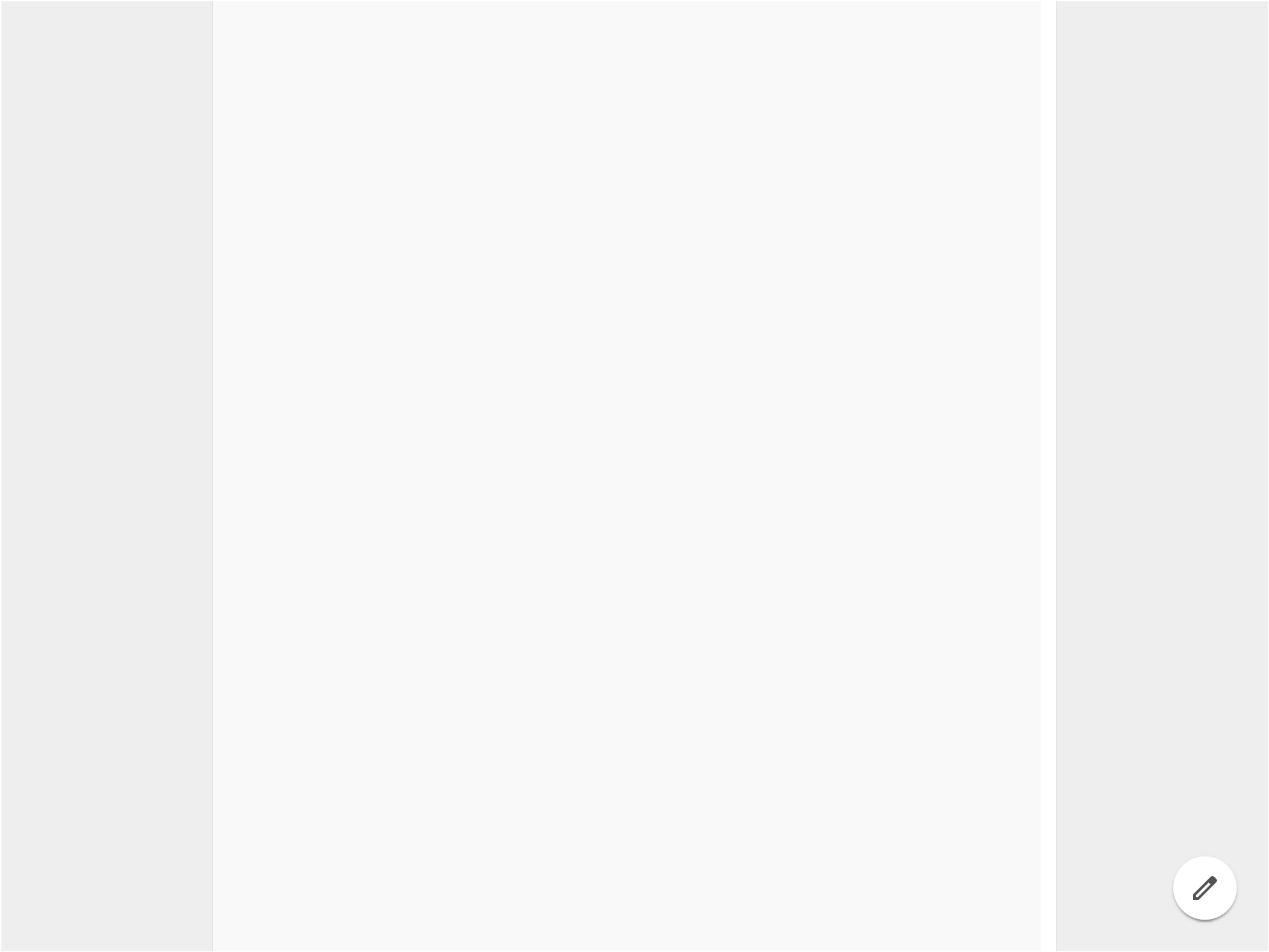

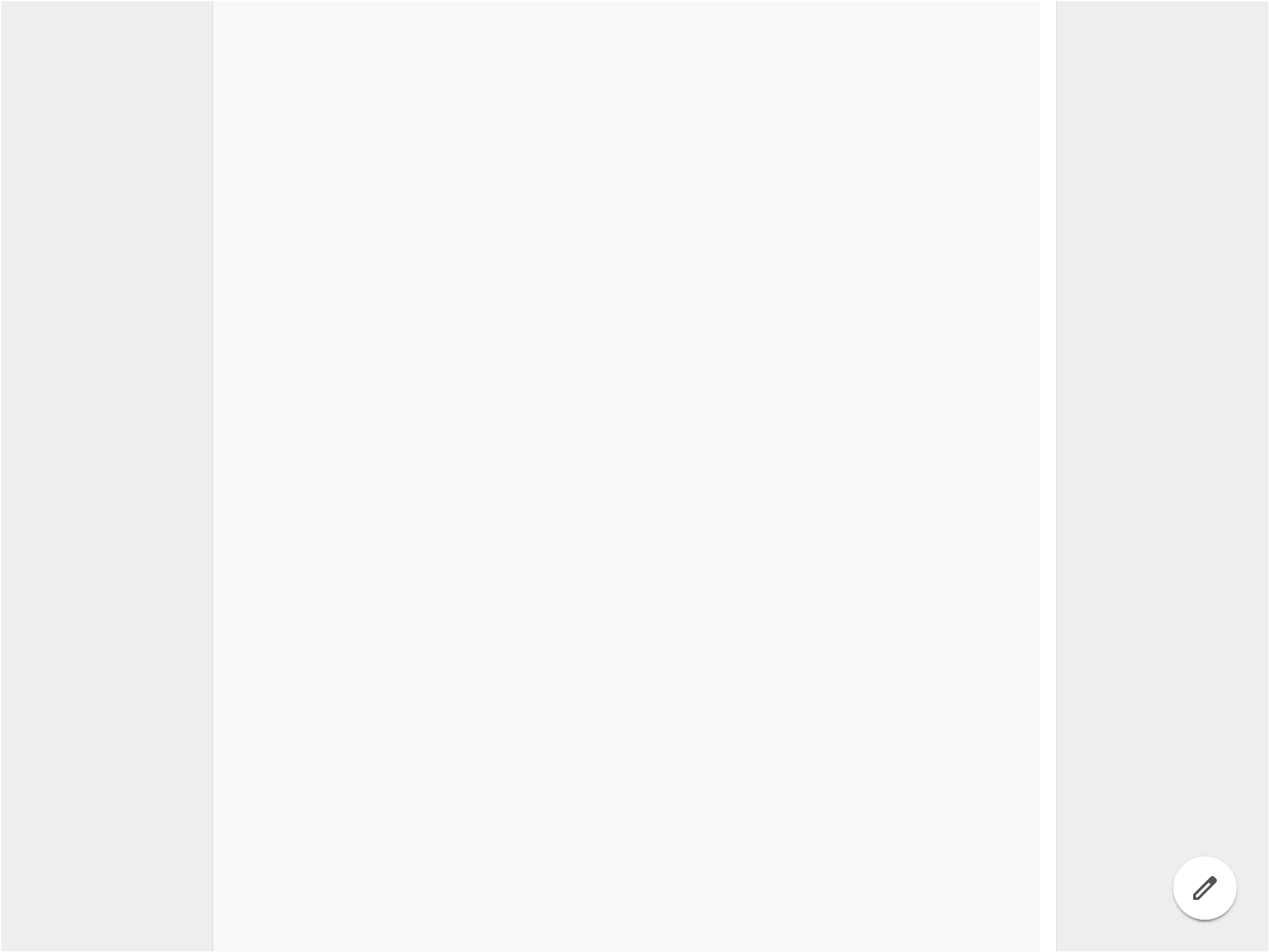
възможно и интересно. В гимназията имаме празник на българската литература преди 24 май, тематично търсим ориентация към имена и събития, които липсват в учебната програма. Например за жените в литературата от

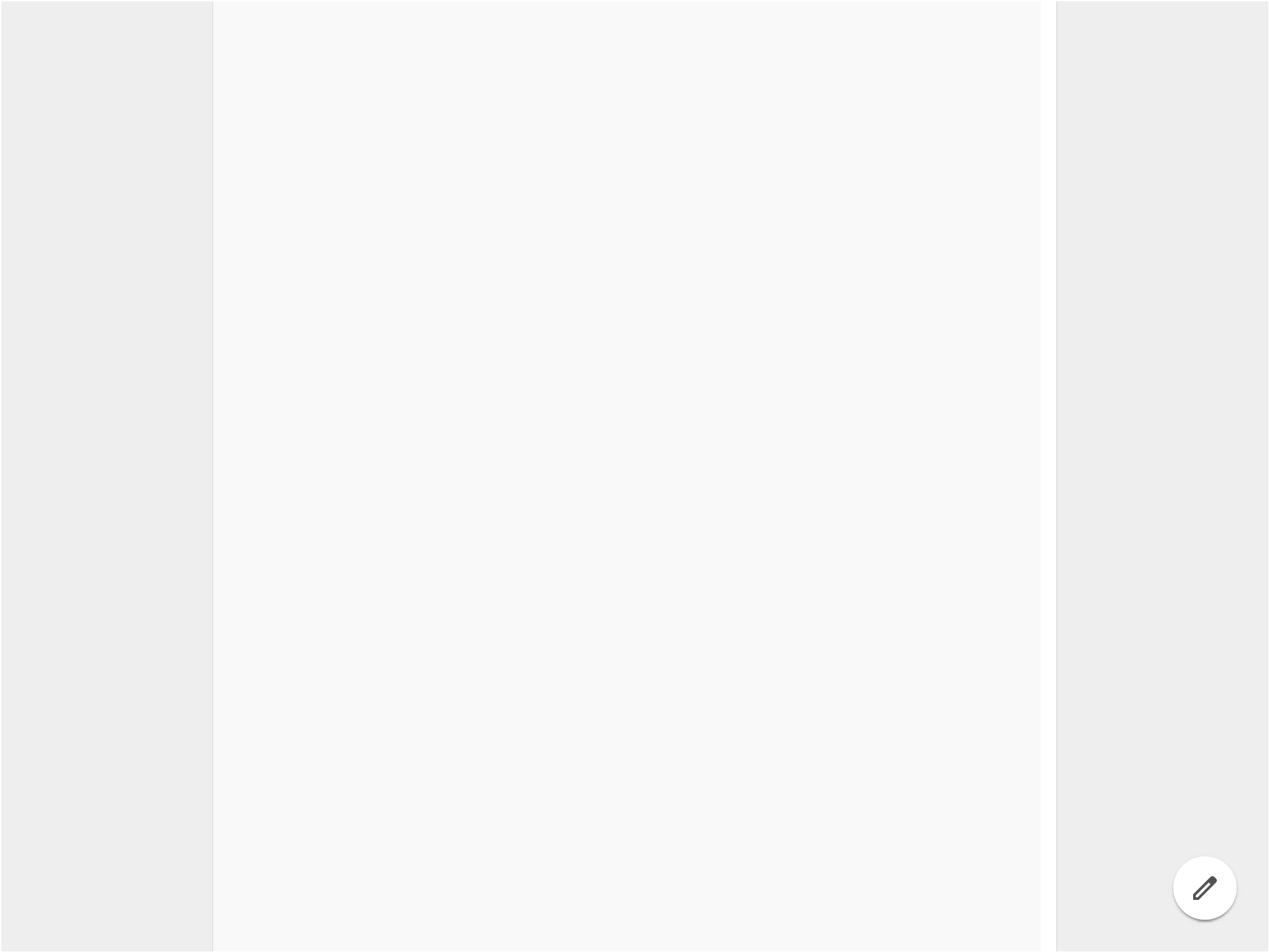

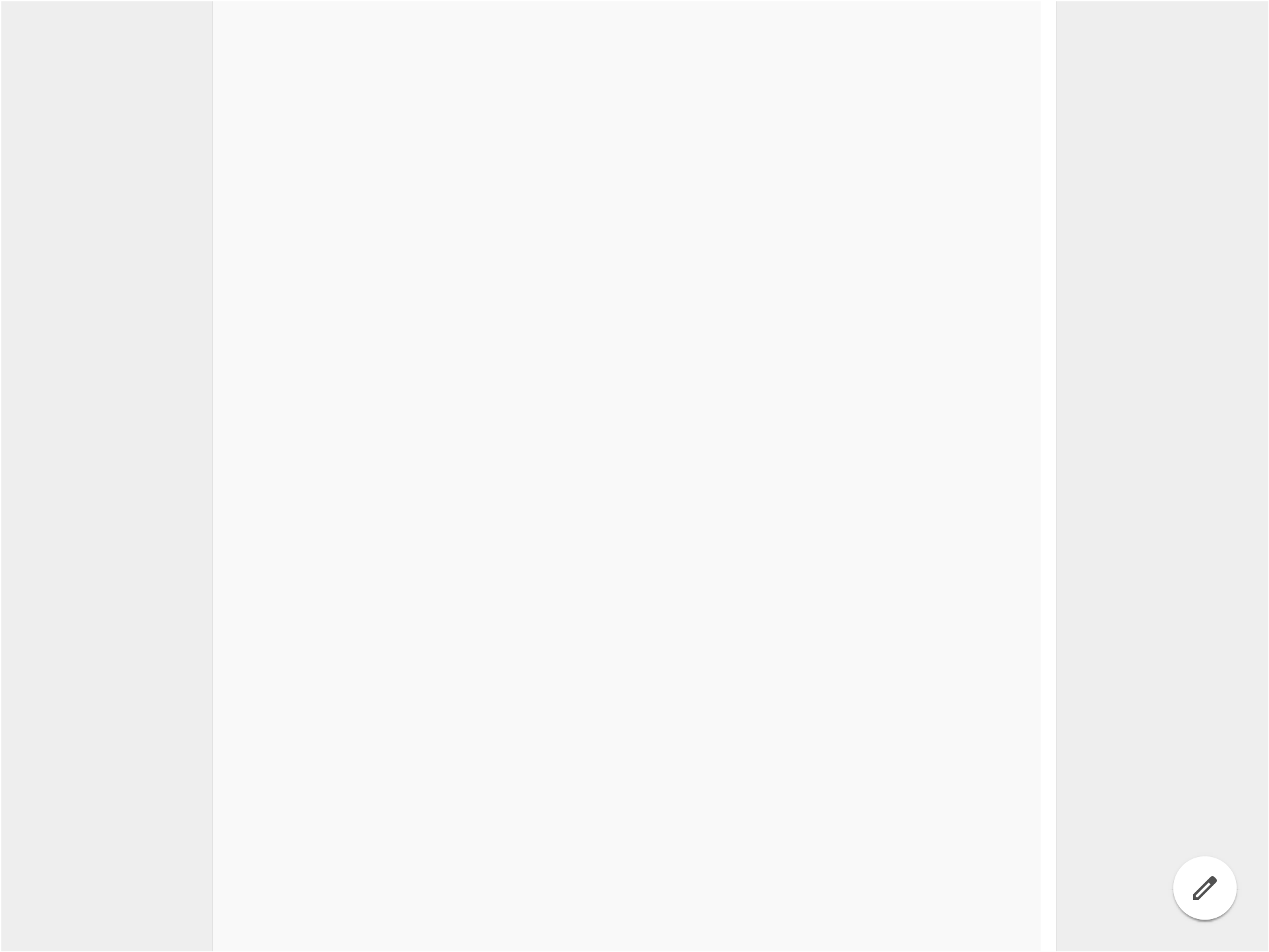

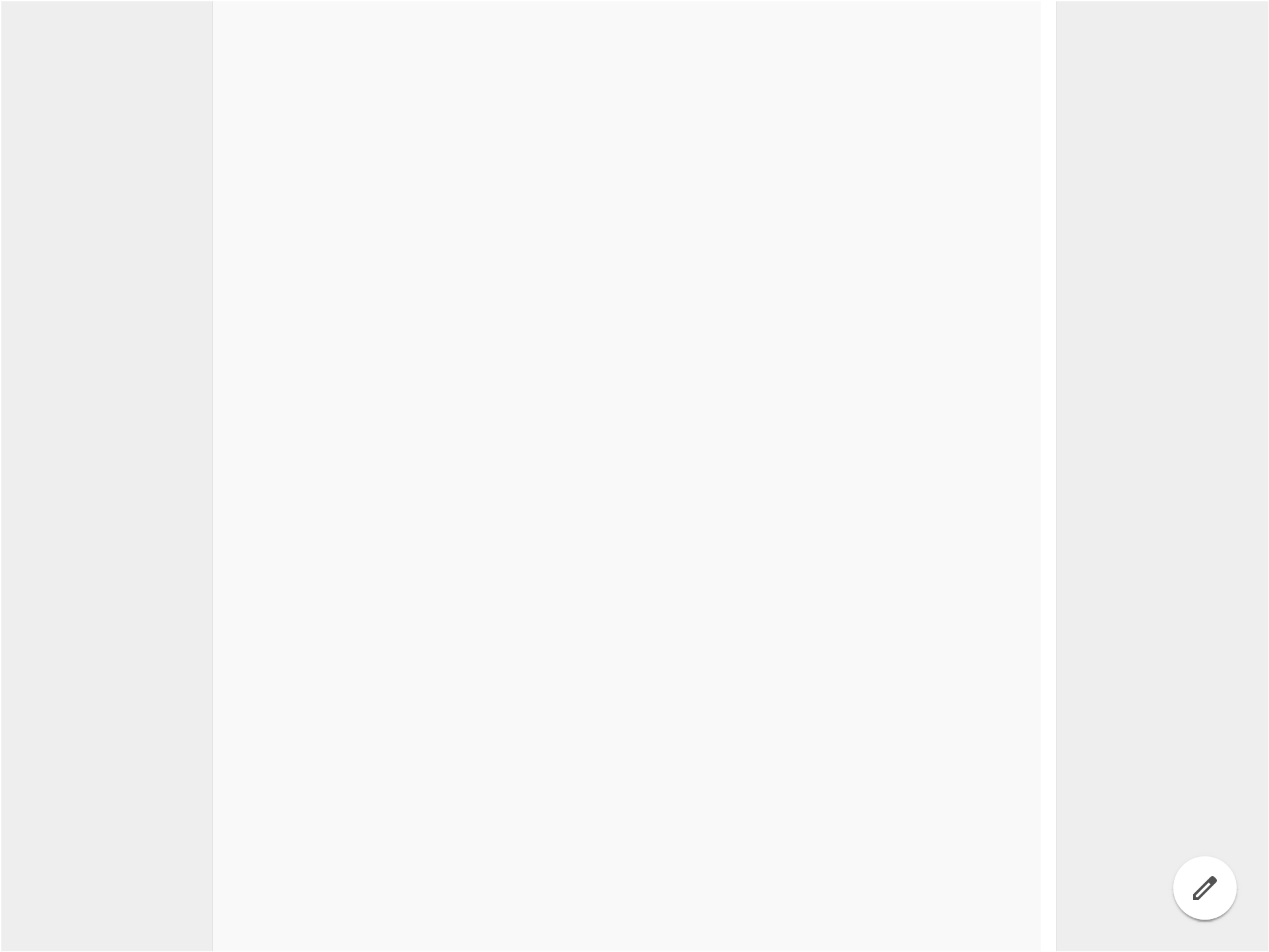

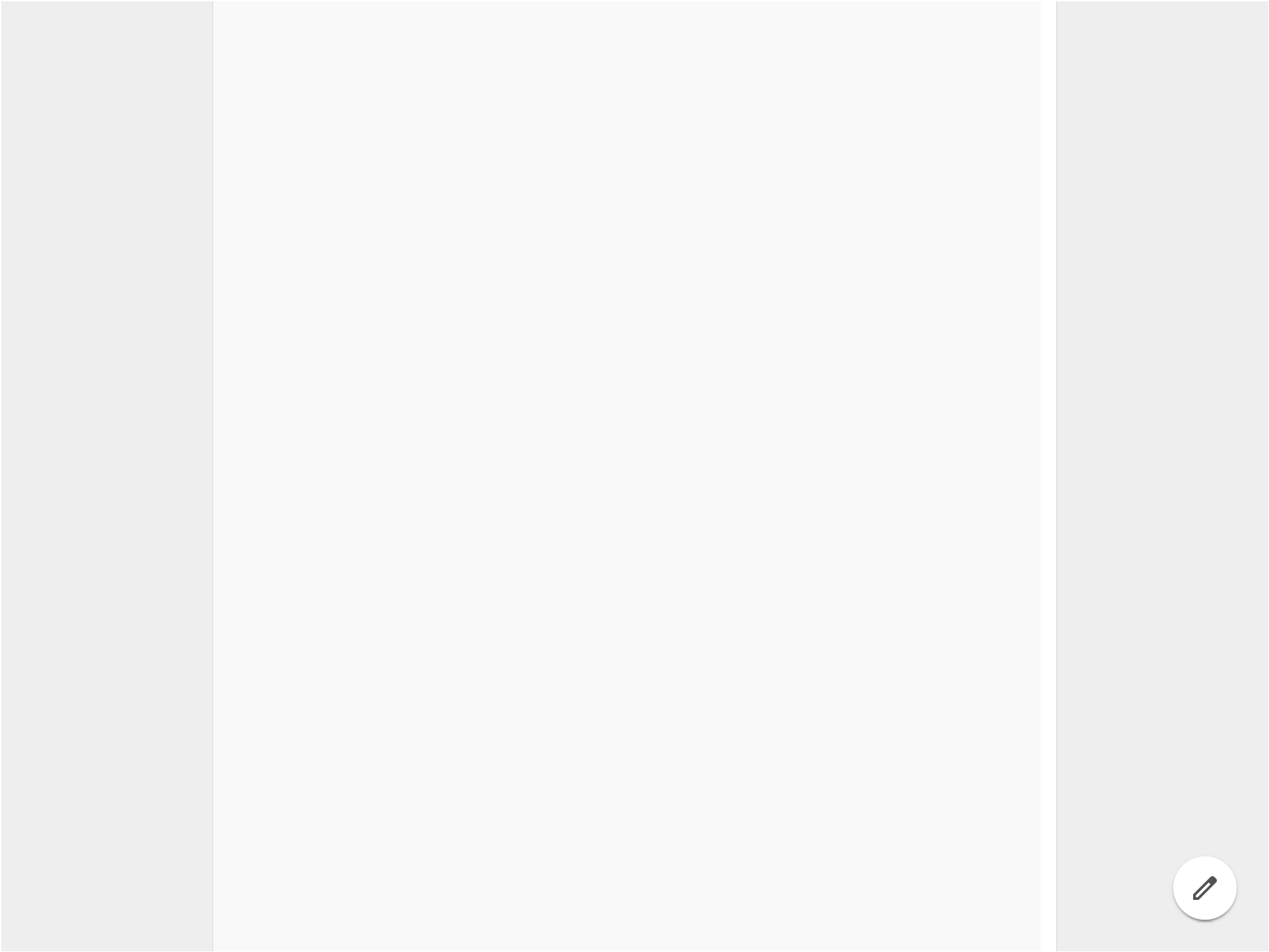

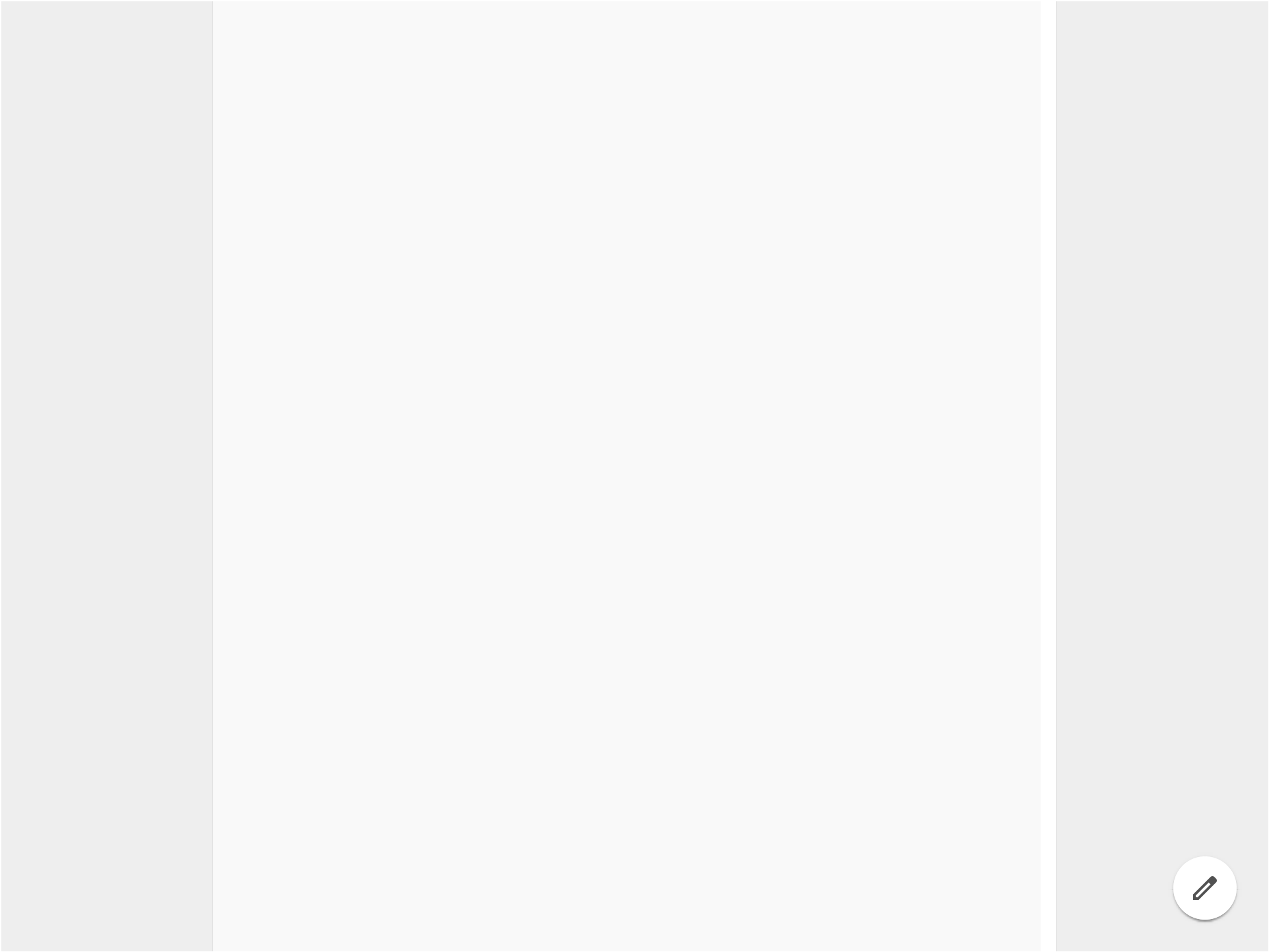

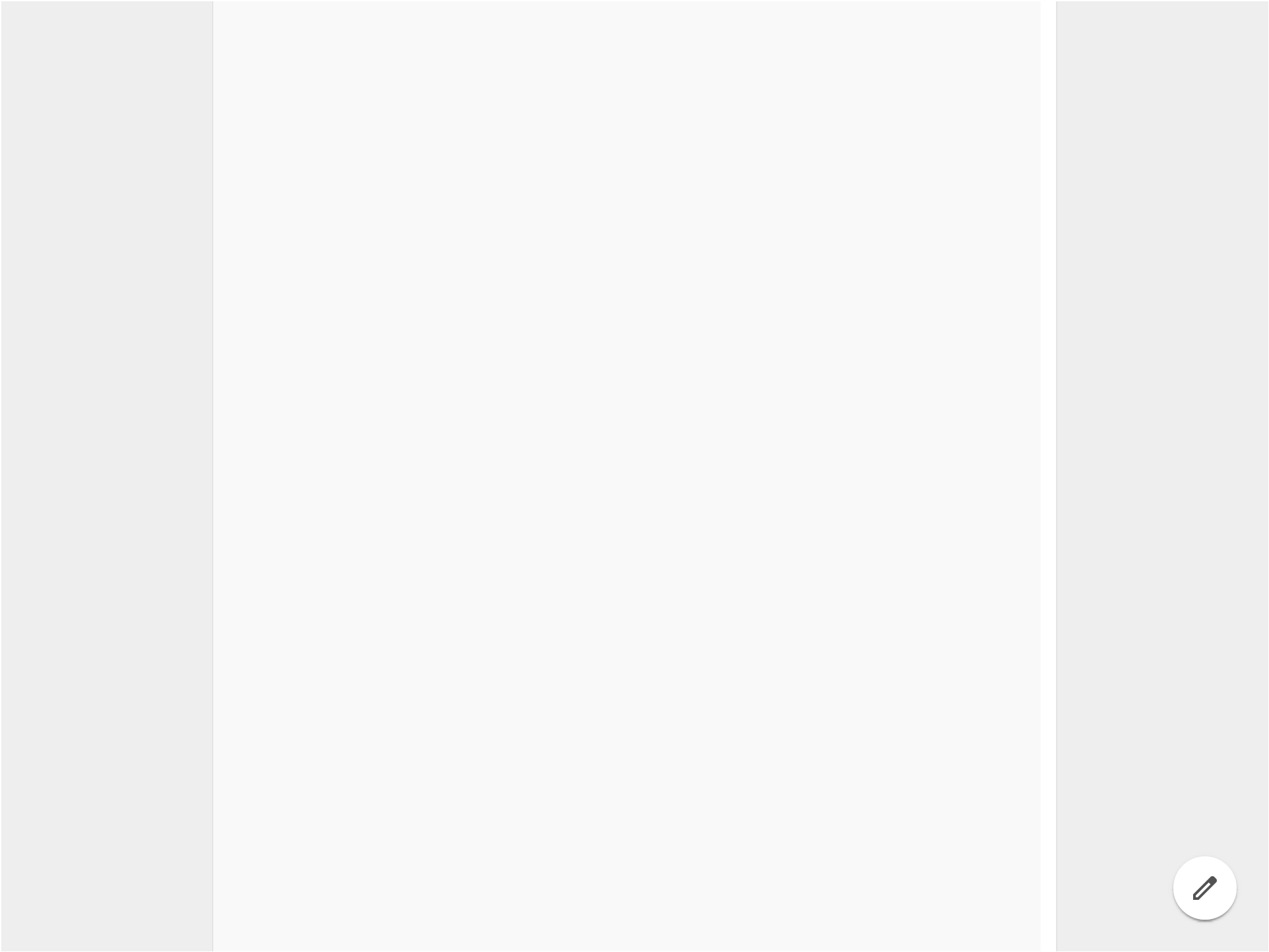

първите две десетилетия на 20.век, литературните салони, Мара Белчева и т.н.

С любопитни факти за авторите и произведенията. Разказвам нещо, което ги провокира да прочетат текста.

Чрез дискусия и диалогични прочити

Чрез въздействащо слово на учителя, използването на презентации с богат илюстративен материал, ангажирането на учениците с проектни дейности и по-интерактивни методи на работа в учебните часове.

В някаква степен - чрез насърчаване на интереса към различното, непознатото; работа за по-добра нагласа към различното и непознатото; отделно - чрез самите изучавани произведения.

Използване на мултимедия и визуални изкуства

Чрез междупредметни връзки

Какви промени бихте предложили в учебното съдържание по литература и в неговото структуриране?

104 отговора

-

.

Структурирането на литературното съдържание трябва да следва хронологията на историческото развитие, защото всеки следващ период в някаква степен продължава или отхвърля традиции, надгражда и затвърждава.

Отпадане на някои литературни текстове.

Замяна на някои произведения с други. Нулево възприемане от учениците, въздействието им е ограничено.

Темата е сериозна.

Редуциране на обема и теоретичната сложност на съдържанието, по-гъвкаво структуриране по ключови теми и проблеми, повече междупредметни връзки.

Бих предложил промените да бъдат предлагани единствено след поетапен процес на обсъждане

Разместване – "Хамлет", "Дон Кихот", Ботевите стихотворения и "Повест" да се качат в по-горен клас. Отпадане – "Ноев ковчег" и "Колко си хубава" да бъдат заменени със стойностни творби.

Намаляване на броя произведения ИЛИ увеличаването на часовете, в които да се изучават.

Когато се изучават няколко произведения на един автор, да се учат в блок от поредни

часове, а не в шести, седми, десети, единадесети и дванадесети клас по една творба. Тази разпокъсаност осакатява процеса на адекватното осмисляне на творбата, творчеството на даден автор и значимостта му. Затруднява и усвояването на литературноисторическите процеси.

Актуализирането на програмата със съвременна литература.

По-доброто съобразяване на произведенията с възрастта на децата.

В момента в пети клас се учи "Троица братя града градяха", "Хайдути" и "Грозното патенце"!!!!!!!

Отпадане на творби, които трудно могат да бъдат оценени и възприети в съвременния коциокултурен контекст.

Може би да се помисли добре какви автори и произведения се доближават до възрастта на учениците в съответен клас.

По-съвременни текстове и автори.

Ще съобразя още по-внимателно възрастта на децата с изучаваното съдържание;
Ще правя често анкети, за да разбера те какво мислят и предлагат да се промени.

Намаляване на темите от европейската литература за сметка на българската

В 8. и 9. клас да се изучават представителни текстове за различни епохи, нации, жанрове и направления. Хронологичният принцип - в 10. и 11. клас. В 12. клас - други произведения от същите (български) автори без групиране по тема.

Въвеждането на между училищни състезания, форум за ученически проекти, тематични срещи и други.

Не съм мислила по въпроса

Фрагментиране, въвеждане на ИИ, използване и на произведения от пост модернизма и метамодернизма, които са по-близки до тях.

Сложното време 1939 - 1980 - с "Тютюн", "Последният ловец на делфини", "Лице". След 1989 - с "Разруха"; "Времеубежище"; историческите романи със "Случаят Джем", "Време разделно", "Дъщерята на Калояна".

Като начало да се разменят местата на двата подхода – тематично-проблемният да е водещ в първи гимназиален етап, а литературноисторическият – във втори. Да се прецизират и предефинират целите и очакваните резултати от литературното образование.

Намаляване на обема на изучаваните произведения в 8-10 клас. Бих запазила тематичния принцип в 11. и 12. клас, но съчетан с изграждане на разбиране за социокултурния контекст на поява на произведенията. Също така, смятам, че трябва да се включат съвременни автори.

Балансирано представяне на исторически контекст и запазване на тематичния принцип.

Намаляване, особено в 10 кл. Добавяне на нови автори.

Да се върне историко-хронологичния принцип в 11 и 12 клас.

Считам, че е важно да се увеличи хорариумът от учебни часове, тъй като настоящият дефицит на време редуцира обучението до пасивно фактологично усвояване. Някои творби, които пък не са съвсем подходящи за изучаване в училище, дори това да е втори гимназиален етап, биха могли да бъдат заменени от други, по-подходящи, които също толкова успешно отразяват историческия контекст на своето време.

Има лица, на които плащат за тази ангажираност. Да питат тях.

Да бъде избегната употребата на високо академичния език, да се осъвремени информацията, да се преосмисли включваното съдържание.

Бих добавила повече съвременни автори.

Това ще бъде много дълъг отговор. "Хамлет" и "Дон Кихот" да не се изучават в 8-ми, а в 9-ти клас, заедно с кратко представяне на "Ад" на Данте и сонетите на Петрарка, без "Декамерон". В 8-ми клас изцяло да се наблегне на античната литература, вкл. Библия, след това Българско средновековие. В 11 и 12 клас ми се иска да се върне хронологичният подход, моделът на представянето на авторите и произведенията в тематични кръгове не работи добре. А този подход да остане в профилираното обучение по литература, там програмата е по-добре осмислена и дава тези възможности за прочит на съвременни текстове в техния исторически контекст. Интерпретативните съчинения да се работят от 8-ми клас.

намаляване на учебния материал в 10. клас.

Като начало да се намали обемът на изучавания материал и урочните статии да бъдат по-опростени, по-малко литературната терминология, обвързване на обсъжданите литературни теми с актуални теми днес... т. е. да се подберат творби, с които да се направи препратка към съвременността, която учениците разбират.

В 10. клас материалът е изключително обемен. Може би да отпаднат определени произведения.

Структурата е добра, проблемът е в интерпретацията на явленията - тя е въпрос на личното виждане на авторските колективи на учебниците, а впоследствие и на преподавателите по литература.

За мен е абсолютно задължително в заключителния етап на средното образование (XI–XII клас) да се върне хронологичният принцип. Аргументи за това приведох в другите отговори.

Ако искаме да запазим тематичния, нека той да бъде приложен в по-ранните класове. Подходящ е например за 8. и 9. клас, защото ще позволи изучаването на повече и по-разнородни произведения. По възможност такива, които са по-близки до съвременното и до съзнанието на един осмокласник.

Да се следва хронологичният принцип при представянето на литературния процес.

Премахване на част от текстовете, които са морално остарели, както и на текстове, трудни за възрастта им.

тема за дебат, който да роди несъществуващата концепция за литературно образование

8-ми клас: първия срок да се изучава Античност, Средновековие, накратко бърз преглед на старобългарската литература, втория срок - Ренесанс, Просвещение, Романтизъм и Паисий Хилендарски; 9-ти клас - Възраждане, Вазов Алеко, Елин Пелин; 10-ти клас - останалите български автори за НВО; 11-ти и 12-ти клас - отпадане на Стратиев, Радичков, Фотев, Б. Христов и включване на по-съвременни текстове

Нямам мнение

По гувкаво и най- вече достъпен език за учебниците ,за да им е интересно

Преразглеждане на тематичния подход в 11. и 12. клас, както и на някои творби, които или преповтарят сходни идеи, или са твърде голямо предизвикателство за училищното равнище на изучаване на литература.

Да се включи по някакъв начин и историческият подход в XI и XII клас, както и часове за работа с непознат художествен текст.

Ако имахме възможността да препроектираме учебното съдържание по литература, целта би била една: превръщането на предмета от „история на архива“ в „лаборатория за смисъл“.

Творби, близки по тематика на съвременните ученици и на живота сега. Уроците да са структурирани точно, кратко и ясно. Въпроси - кратки и ясни, свързани с тема, идея, послание.

Не бих

Изучаване на съвременни автори.

Включване на творби от разнообразни жанрове, от съвременни автори (български и чуждестранни), повече поезия и (почти) равностойно представяне на автори мъже и жени.

Темата е твърде обширна за подобна анкета.

Според мен училищното образование трябва да дава базови знания и хронологическият принцип мисля, че е основен.

отговорих по-горе

Промяна на автори и произведения

Акцент върху развитието на логическото мислене, въображението, творческия подход, намаляване на академичните знания в училище

Сериозно съкращаване на учебното съдържание и повече часове за упражнения, дискусии с учениците. Препускането по задължителното учебно съдържание няма да направи съвременните ученици по-четящи!

Препускането през епохи, направления и творби не е продуктивна стратегия, която да оставя трайни знания и умения сред учениците. Поддръжник съм на идеята учителят да има правото да подбира няколко творби от списък с предварително одобрени заглавия. според равнището на учениците и очакваните от тях резултати. Цялостното разглеждане например на 4 творби за една учебна година ми се струва по-продуктивно от вглеждането в компилацията от различни глави на "Дядо Горио" или в осакатената версия на "Антигона".

Да бъде адекватна, кратко, точно и ясно формулирана и поднесена.

Модернизация, гъвкавост и насочен фокус към изграждане на умения, а не само възпроизвеждане на факти.

Бих включила повече разкази от съвременни български автори, като часовете за писане трябва да са повече. Планирането и подготовката за писане на творчески интерпретативен текст правят обучението по-интересно. Трябва да се увеличи броят на часовете по БЕЛ. Несериозно е с 3 часа седмично да се развиват умения за общуване с художествения текст.

Този подбор на произведения и структуриране ми допада, с малки изключения

Да се включат други литературни творби. Някои да се премахнат или да се разместят в по-горни/ долни класове.

Нямам

Необходимо да се редуцира броят на изучаваните творби в 10. клас. Подходящо би било да се ангажира вниманието на учениците не само с българска литература.

Дълго е

Старият вариант беше продуктивен.

частична промяна на изучаваните творби, добавяне на още тематични области

Мисля, че тематичният подход в учебното съдържание по литература не е особено подходящ в 11. и в 12. клас.

Бих отменила тематичния принцип. Бих включила изборност на автори и произведения.

Може би да се включат съвременни автори, но с кратки творби, които да са обозрими в рамките на часовете, за да може да се коментират темите и мотивите, които се интерпретират в творбите (разкази, поеми, стихотворения), които да се съпоставят с класически творби от предходните периоди.

Да се работи с целите произведения, а не с откъси от тях.

Написах по-горе.

Бих предложила връщане на стария модел на изучаване на литературните произведения - литературен период, биография на автора и творчество, анализ на всички изучавани произведения от дадения творец, а не разглеждане на творбите по тематични области.

В 11. клас да отпадне комедията "Балкански синдром", да отпадне и "Ноев ковчег" - учениците не ги приемат, дори и тези, които имат литературни интереси. В 12. клас - да отпадне "Честен кръст". Никола Вапцаров да остане, но само с една творба. Да се включат творби с оптимистична съвременна визия. Голяма част от творбите са свързани с драматизъм, учениците се оплакват, че няма нищо ведро в подбора на произведенията. "Ветрената мелница" е твърде архаичен разказ за съвременните ученици. Разделението в раздели по три творби от различни автори и периоди отблъсква още повече учащите. Не всеки е роден за литературовед. Губи се удоволствието от четенето и младото поколение не изпитва никаква естетическа наслада от материал, поднесен като за студенти филолози.

Нямам мнение.

Да се премахне фрагментарността, да бъдат свързани скъсаните нишки. Урокът да бъде повече като разказ, увлекателен, на достъпен език, представен живо и картинно, да инициира съпреживяване на литературната история и на съпътстващите произведения аналитични материали.

По-малко автори - например Вазов, Яворов, Гео Милев, Йовков, Д. Димов в 10. клас във възможно най-много аспекти.

Бих предложила редуциране на фактологичната натовареност, по-ясно тематично структуриране наред с хронологията и повече обобщителни уроци, които извеждат идеи и ценности, а не само исторически данни.

Премахване на трудноразбираемите думи и премахване на ненужните подробности.

Има много излишни и безинтересни неща в учебниците- “Ноев ковчег” и още доста такива.

Мисля, че в 11. и 12. клас е добре отново да има хронология в подредбата на текстовете.

Бих включила съвременните български автори

Първо трябва да бъдем наясно какво цели обучението по БЕЛ едва тогава ще променяме съдържание иметодика.

На мнение съм, че има нужда от промяна в учебната програма в X клас. В рамките на една учебна година се изисква усвояване на голям брой произведения, автори и езикови правила, като същевременно часовете не са достатъчни за задълбочено разбиране и упражнения, за дискусии и затвърждаване на знанията. Същото води до повърхностно усвояване на материала.

Проблем на настоящото учебно съдържание по литература се явява изучаването на твърде много кратки откъси от различни произведения, вместо да се работи с цели книги. Това прави ученето фрагментарно и затруднява учениците да усетят цялостния замисъл, развитието на герои и епохата, в която се е създадо произведението. Моята препоръка би била включването на няколко цели произведения и намаляването на броя на откъсите. Така учениците ще могат да преживеят литературата като цялостен художествен свят, а не като набор от отделни цитати. Считам, че по този начин учебният процес ще стане по-смислен и ще насърчава по-дълбоко разбиране и аналитично мислене.

Да се използва хронологичен подход и текстове, които са по-близки до интересите на младите хора.

Отпадане на отделни текстове и изучаването им в отделен предмет «Литературна история».

Трябва са се преосмислят творбите, изучавани в 5-7 клас, да се адаптира езикът им, без да се отнема от художествената им стойност.

Според мен в редовните часове по литература трябва да се върне хронологичният принцип на изучаване на творбите, като всеки автор трябва да е представен поне с 3 творби. Изучаването на автор с една творба не позволява качествено разбиране на темите, проблемите, идеите, спецификата на творческия свят ... Осъзнавам, че днес младите хора не желаят да четат, но в нашия предмет няма друг начин за истински успех.

В профилираните часове, които имат за цел да надграждат знанията и уменията, може в един от модулите да се заложи тематичният принцип, но в останалите литературни модули е добре да се разширят познанията върху класическата българска литература и класическата европейска литература, като се спазва отново хронологичният принцип. Мисля, че за да е възможен интертекстуалният прочит, учебната програма трябва да предоставя запознаването с емблематични творби, които днес са изключени от учебните програми. Когато учениците пишат аргументативни текстове, ние очакваме по-широки познания за литературните творби и процеси, но това няма как да се случи, защото не може да изискваме нещо, което не сме преподавали.

Мисля, че в профилите може интертекстуалността да се осъществява чрез изследване на определен мотив и неговата интерпретация през епохите, като използваме културноантропологичния подход (например изследване на мотива за завръщането от Библията и митологиите до днес).

Учебното съдържание и в 11 и 12 клас да бъде подчинено на литературноисторическия подход. Тематичният подход да бъде използван само в часовете по профилирана подготовка.

От няколкогодишния опит по актуалното учебно съдържание смятам, че две творби неправилно са поставени в 10 клас. Става дума за изключително силни произведения - поемата "Септември" и романа "Тютюн". В 12 клас единици са учениците, които имат някакъв спомен. А при подготовката за матура, когато "Септември" се включи към темата Обществото и властта, самите ученици признават въздействието и значимостта на този текст. А "Тютюн" се вписва отлично към темата Изборът и раздвоението. В част от тематичните кръгове се чувства известно усилие, за да се съчетаят избраните

три творби.

Хронологичен ред на авторите

Линейно изучаване.

Хронологично представени автори с повече произведения от всеки автор. Програмата да започне още в 10. клас и да приключи в 12.клас.

Бих предложила учебното съдържание по литература да бъде структурирано с приоритет на ключовите произведения, така че учениците да усвояват материала по-лесно.

Бих предложила по-радикална промяна в учебното съдържание и структурата му. Например бих премахнала изцяло програмата в 8. клас в сегашния ѝ вид, защото тя е твърде далечна и трудна за възприемане от учениците в тази възраст. На нейно място бих включила повече съвременни автори и текстове, които са по-близки до техния опит и начин на мислене. Особено бих наблегнала на поезията – кратка, въздействаща и по-достъпна като форма, тя може да провокира интерес и лична реакция. Също така бих реструктурирала съдържанието така, че да не следва строго хронологията, а да се организира около теми и проблеми, което ще направи изучаването по-смислено и ангажиращо за учениците.

Да отпадне "Ноев ковчег"

Според мен е прекомерното повтаряне на едни и същи произведения в различни класове. Например „Под игото“, „Епопея на забравените“ и „Бай Ганьо“ присъстват многократно в учебната програма, което води до разточително повтаряне, без това непременно да задълбочава разбирането на учениците. Подобен подход по-скоро изчерпва интереса към тези текстове, отколкото да го развива. Затова бих ограничила многократното им изучаване и бих освободила място за включване на други произведения.

Идейно-тематични промени.

Сравнителният анализ е много функционален за изграждане на четивни умения. Може би освен тематичните ядра, които организират творбите за ДЗИ (списъкът трябва да се преразгледа), да има възможност и за работа върху глобален проблем, но не само с четене на българска литература. Например съпоставително четене на "Фермата на животните" и "Задочни репортажи", проблемът да е, да кажем, конструирането на образа на врага. Да говорим за идеи, вместо да правим затворено четене, учениците да зубрят анализи и да не развиват в крайна сметка умения, които да са полезни след това в университета, каквато и професионална посока да изберат. Ако ясно се формулират постижими цели, ще се открият и необходимите структурни и съдържателни промени. Изразяване на позиция, сравнения с фокус върху проблем, търсене на познание чрез литературата, достигане до заключение.

Повече съвременна проблематика, която отговаря на естетическите търсения на младите хора.

Зависи от целта на обучението и възпитанието на подрастващите

Бих предложила да се изберат по-подходящи за възрастта на учениците произведения на Йордан Радичков и Кирил Христов.

Отново да се обмисли логика на подреждане - дори разделянето на двата гимназиални етапа, произтичащото от това разделяне структуриране на материала...

Още 2 отговора са скрити

Ако използвате съвременни технологии при изучаването на литературна история, моля, посочете тяхното преимущество и кратко дефинирайте изобретения от Вас модел.

104 отговора

Не използвам.

-

.

Дигиталните възможности на 21 век, в т.ч. изкуствения интелект.

Интерактивна дъска, екрани, изкуствен интелект, мултимедийни презентации и др.

Прилагане на интердисциплинарен подход с мултикултурна насоченост.

Интердисциплинарен подход,

Презентации, образователни платформи и кратки видеоформати. Използвам електронните ресурси към учебника, съставям интерактивни упражнения в Mozabook и LearningApps.org

Ускоряване на обмена и обработката на информация

През 2020 г., по време на принудителното и неоснователно преминаване на образованието онлайн, принудително съм използвал Microsoft Teams – платформа, изключително неподходяща за целите на хуманитарното образование. Всекидневно използвам Microsoft PowerPoint, за който едва ли може да се каже, че има някаква друга функция освен онагледяване. Хуманитаристиката страда от липса на дигитални технологии, адекватни на нейната специфика.

Презентациите подпомагат визуализацията на абстрактни понятия и систематизирането на информацията в ключови думи.

Използването на дигитални продукти, видеоклипове, подкасти, мултимедийни презентации, работни листове, генерирани от изкуствен интелект, могат да бъдат полезни само когато допълват балансирано учебния процес, без да изземват функциите на учителя.

Няма такива, технологии, които използвам.

Учениците учат по-лесно и запомнят повече представената информация.

Използвам кратки видеа за даден литературен период, за да стимулирам интереса им към даден исторически контекст, пряко свързан със съответната изучавана епоха, направление, творба. За да поддържам интереса през целия учебен час прилагам разнообразие, динамика и немалко педагогически артистизъм.

Използването на видео онагледява

Базата на училището дава много възможности, бих искала да може Ботев да се разхожда между учениците, но за сега използваме онлайн тестове. На учебната дъска всеки има възможност да даде отговор, да се коригира, да изтрие и т.н.

Използвам ИИ за мисловни карти, корици на книги. Учениците се увличат и използват и те за творчески проекти

Използване на ИИ с цел индивидуализация и спаринг партньор за водене на дискусии и дебати. Онагледяване.

Много рядко използвам подобен похват. Предимно за някоя презентация.

Нямам достатъчно опит в това отношение.

С учениците ми използваме технологиите при правенето на презентации, но също и като инструмент за осъществяването на самостоятелно изследване.

Много по-структурирано могат да бъдат представени литературноисторически факти чрез sway, който имитира учебни карти.

Интерактивност

Презентации, свързани с биографиите на авторите и литературния контекст.

Съвременните технологии почти не използвам, тъй като смятам, че фундаментален принцип на изучаването на литература е наличието на традиционна беседа, но когато все пак го правя, залагам на материали, отразяващи личността на авторите и есенцията на тяхното време. Например интервю с Йордан Радичков, записи на гласа на Димитър Талев, Елин Пелин и др.

Бих запазил тази информация за себе си. Всеки достига до индивидуални подходи.

В настоящия момент битува културата на „бързото схващане“ и загубата на интерес, ако каквото и да било продължи по-дълго от клип в Tik Tok. В тази връзка технологиите в тези процеси трябва повече да визуализират и да провокират динамиката в изучаването.

Онагледяването е най-силното оръжие, защото нещата оживяват.

Преимството е във възможността за визуализация на темите чрез кратки филми,

чрез онагледяване на героите чрез изображения, схеми, модели и др. Чрез подготовката на по-различни задачи и създаването на тестове с помощта на ИИ, което пести време.

Съпоставка

Когато се използват съвременни технологии (дигитализирани материали, презентации, видеа и подобни) се намалява взаимодействието с учениците.

Използвам електронна дъска. Представям видео уроци, кратки планове. Учениците представят презентации или резюмета.

Използвам понякога CHAT GPT, и то за да онагледя, разнообразя часовете.

Илюстрирам тезите, които развивам пред учениците, с ресурси от интернет. Не използвам изкуствен интелект, тъй като смятам, че засега експертизата му е добра предимно на едно фактологично ниво.

Постоянно използвам интерактивна дъска и в час работя с електронната платформа на „Просвета“, в която има интерактивни тестови задачи. За жалост, често са твърде лесни или пък оскъдни. Нужни са повече такива ресурси.

Използвам платформи като Kahoot, Canva, СمارтТест. Помагат за онагледяване на информацията и за по-ефективното и бързо упражняване на материала. Недостатък е, че преподавателят изработва всичко от нулата и няма ресурси, на които да се опре.

Използвам ресурсите на платформата IZZI, ползвам със Уча се и e-prosveta. С тестовите задачи в тях се получава адекватна обратна връзка за нивото на усвояване на УС. Разнообразяват се начините за представяне на изучаваните автори и произведения с предложените видеа и художествените прочити на стихотворения.

Показване на факти от епохата.

да не се абсолютизират ИТ, което днес се прави (една презентация не носи трайни знания и умения! за литературноисторическия процес)

Ползвам много и разнообразни, защото ми спестяват време за подготовка на презентации, видеоклипове и работни листове

Онагледяване, привличане и задържане на интереса на учениците

Може би и те не помагат

Не съм използвал толкова систематично съвременни технологии при изучаването на литературна история, че да мога да дефинирам конкретен модел или тяхно преимущество.

В часове за обобщение давам задача да ползват ИИ, за да съберат данни за хронологията, биографията на автор или специфика на направление. Със събраните данни да създадат собствен анализ.

Използването на технологии в литературното образование не трябва да бъде самоцел (просто „техника заради техниката“), а инструмент за визуализация на невидими връзки.

Ако трябва да посоча най-ефективния модел за преподаване на литературна история, бих избрал Модела на дигиталното картографиране (Digital Mapping).

Използвам образователни платформи, интерактивни ресурси - готови и приготвени от мен, нагледно показване на изучаваното чрез видеоклип, заедно формулиране на въпроси и отговори.

Нямат преимущество

Нямам време за това.

Използвам изкуствен интелект за създаване на въпроси, свързани с конкретна

литературноисторическа ситуация.

Виж горния отговор

Имат място, разбира се. Моделът на проектното обучение е подходящ.

Ai

Преимущество - бърз достъп до нагледна информация

По-горе посочих как стимулирам своите ученици за интереса им към литературната история. Този модел работи, което се доказва от практическата ми работа с тях. Това, което обаче те са ми споделяли, е, че учебното съдържание е претрупано и те нямат достатъчно време да се задълбочат в творчеството на даден автор и да прочетат и други негови текстове, ако той е предизвикал интерес в емоционален, интелектуален или друг аспект. Поставяла съм и творчески задачи - написване на разказ, новела, стихотворение и др., което също дава много убедителни доказателства, че ученикът може да твори, стига да не е по предварително зададен учебен калъп. Учителят и ученикът в профилните часове по БЕЛ имат такава свобода, но би било добре и в задължителните часове да имат такава!

Избягвам използването на технологии като ИИ, с които да насърчавам учениците да изучават литературната история. Подобни технологии лишават учениците от автономност, а и трудно мога да предвидя до каква степен информацията, дадена от ИИ, е подходяща.

Презентации, холограми;

Използвам виртуалните разходки ,посещаваме музеи ,интерактивни карти .Работя в Копривщица и с учениците посещаваме къщите музеи на Любен Каравелов и Димчо Дебелянов.

Използването на ИИ пести време, но за българската литература това е трудно, защото генеративните модели допускат грешки. Сама подготвям материали и работни листове,

презентации, за да представя основните теми. Дискусиите в клас са най-плодотворни, но писането е най-нежеланата дейност на моите ученици.

Не

Технологиите не са панацея. Ако преподавателят не успее да провокира интерес - със и без технологии ефект няма да има по-голям. Използвам артистични рецитали на стихотворения, откъси от филми при обемните текстове и др.

От опита ми до сега на учениците ми всичко бързо им омръзва.
Игри с QR кодове или на принципа на СТАНИ БОГАТ

Подбор на подходящи алтернативи на изкуствен интелект за онагледяване на учебния процес.

Не ми се пише.

Рядко.

създаване на сюжети за литературна епоха чрез ИИ

Съвременните технологии предизвикват интереса на учениците и им дават възможност да разширят знанията си за автора и за времето му.

1. Насочвам учениците към важни сайтове, като Речник на българската литература след Освобождението, Литернет, Българският литературен модернизъм и др. 2. Създавам обща Viber група за делови съобщения; 3. Създаваме електронен читателски дневник.

Ако екипното представяне на презентации по конкретни указания и критерии за изготвяне и презентирание могат да се посочат като съвременен работещ модел, то бих казала, че използвам такива вече повече от 20 години, но изискванията задължително се актуализират.

Какви технологии?! Осъзнавате ли, че се преподава за време, излезте от кабинетите, за да видите истинските проблеми и истинската литература!

Използвам презентации на PowerPoint, различни клипчета от платформи с цел онагледяване на учебния материал и доближаване до съвременността, когато става въпрос за далечен исторически период, който учениците по друг начин не биха могли да си го представят.

Съвременните технологии повишават ангажираността и улесняват достъпа до контекст и интерпретации, а прилагам модел на смесено обучение, който съчетава дигитални ресурси с дискусии и анализ в клас.

Не мога да определя.

изкуствен интелект, провокираме го с въпросите, които си задаваме и ние, понякога анализира и създадените от децата текстове, вкарваме го в ролята на критик. Но по този модел работим внимателно и винаги със степен на условност. Той е добър в това да обработва голямо количество информация, да я отсява и обобщава, но не бива да допускаме да мисли вместо нас.

Преимуществото на технологиите е, че спестяват време и улесняват процеса на възприемане.

Използвам дигитални платформи, мултимедийни презентации и разнообразни инструменти за анализ и обобщение на текстове, и AI. Предимствата са по-висока ангажираност, интерактивност и бърза обратна връзка. Моделът е интегративен – технологиите подпомагат разбирането и критическото мислене, без да заменят самостоятелното четене.

Не използвам съвременни технологии.

Нямам отговор.

Не използвам.

Визуализациите въздействат на повече сетива.

При изучаването на литературната история използвам съвременни технологии като интерактивна дъска, презентации, аудио и видео материали. Предимството им е, че правят учебния процес по-ангажиращ и визуално осезаем, стимулират интереса на учениците и улесняват възприемането на епохи и литературни течения. Избраният от мен модел е мултимедиен и интерактивен проектен подход - учениците подготвят презентации, включващи текстове, музика и картини, като представят литературните направления чрез различни сетива. Смятам, че развиват творческо въображение и умения за работа в екип.

Използвам презентации и мисловни карти - учениците имат визуална представа за изучаваното.

Дигитално-хуманитарния модел (Digital Humanities)

Аз използвам понякога презентации, в които включвам кратки визуални материали като портрети, снимков материал, части от документални филми, свързани с определена епоха или автор, за да „оживее“ пред ученика онова, което ние очакваме той да възприеме на по-абстрактно ниво.

Много често с тази задача са натоварени самите ученици като предварителна задача за часа.

Използвам възможностите на Google classroom и Google Forms (за обратна връзка). Все още смятам, че задачите с участието на изкуствения интелект не са много релевантни към нашите цели. В редки случаи може да се даде задача с помощта на ИИ да се направи някакво проучване.

Обучението на съвременните ученици е немислимо без използване на технологии, без предпочитаната от тях визуализация.

Изготвяне на презентации; опити да бъдат създадени илюстрации към творбите

Понякога учениците разработват проекти, правят изследвания, особено ако имат връзка с населеното място. Правила съм музей в класната стая, пътешествие през литературата...

Представяне на развитието на ИЗКУСТВАТА в конкретния исторически период.

Да, използваме изкуствен интелект, но само при писането на есе. Като им показвам как да съберат идеи от приложенията, след което как да ги подредят в мисловна карта и накрая как да напишат есето.

Използвам интерактивни презентации и видеа. Те помагат на учениците да свързват текстовете с историческия и съвременния контекст.

Използвам съвременни технологии, защото те правят литературната история по-достъпна и ангажираща за учениците. Чрез визуални материали, кратки видеа и онлайн ресурси съдържанието става по-разбираемо, а вниманието се задържа по-лесно. Освен това технологиите позволяват по-активно участие – учениците не са само слушатели, а създават, търсят и интерпретират информация. Работя по модел на смесено обучение (blended learning) – съчетавам традиционното преподаване с дигитални ресурси и самостоятелна работа онлайн. Така се постига баланс между насочване от учителя и активност от страна на учениците, а учебният процес става по-гъвкав и съобразен с техния начин на учене.

.

Използвам най-вече мултимедийни презентации. Тяхното основно предимство е, че структурират и визуализират учебното съдържание по ясен и достъпен начин, което улеснява възприемането му от учениците. Чрез този модел информацията се поднася синтезирано, с акцент върху най-важните понятия, автори, произведения и исторически контексти, а визуалната опора подпомага вниманието и разбирането.

Интерактивни методи, чрез които се засилва интересът на учениците.

В това отношение съм консервативна. Словото на учителя не може да се сравни с презентации и видеа. Кратки документални филми за личности, литературни кръгове, тополи на литературен живот - да.

Учебни филми за живота и творчеството на изучаваните автори; Игрални филми, създадени по изучаваните произведения; Не разчитам много на технологиите, ползвам своето живо слово, старая се то да бъде въздействащо и убедително, за да разпали и въображението им, и мотивацията за лична среща с автора и неговата творба.

Ако има определено ниво на интерес, поставяне на изследователски задачи

Използвам презентации, с помощта на които се улеснява рецепцията на художествения текст, като се въздейства върху различните сетива. По този начин се съчетават логическото мислене, образното възприятие и емоционалният ефект при работата с текста.

Технологиите са най-вече средство, не са основен фактор. Много по-съществено според мен е учениците да осъзнават какво може да им даде литературата, постоянно да се подкрепя мотивацията им да се занимават - да четат и да реагират спрямо прочетеното, да мислят за реалния свят днес и за литературните художествени светове съпоставително, откривайки връзки... Художественият свят е самостоятелен, отделен и в същото време не е изолиран от истинския; опознаването на художествените светове може много да помогне за опознаване на истинския свят...

Гледане на филми. Визуализиране на конкретния исторически момент, обвързан в произведението. Ще е по-лесно да си представят по-ярко чувствата и темата няма да им е чужда.

Още 1 отговор е скрит

Посочете методически подходи, които според вас са най-подходящи и полезни в изучаването на литературна история днес.

104 отговора

.

-

Проекто-базираното обучение дава най-големите възможности да обвържеш литературната история с бит и традиция, с философски уклони, с историческата и географската специфика и дори с музиката. Това поставя художественият текст на широка основа, чрез която погледът на ученика към всички съпътстващи процеси е по-широк и по-запомнящ се.

дискусия

Прилагане на интердисциплинарен подход с мултикултурна насоченост.

Авторско право.

Проблемно-тематичният подход, сравнителният анализ, работата с ключови текстове и откъси, както и дискусийните и проектно-ориентирания методи, които свързват литературната история със съвременния културен контекст и опита на учениците.

Беседа

Културноисторически, интерпретация, съпоставителен анализ

Обърната класна стая; интердисциплинарен подход; проектнобазирано обучение; STEAM

интертекстуалност, междупредметни връзки /история, философия, гражданско

образование/, индивидуален подход, обърната класна стая, проектно образование

Често давам право на учениците да споделят тяхното мислене върху дадена творба.

Присъствие на лекции, конференции, интерес към съвременни исторически и политически процеси.

Компетентен и знаещ учител, който всеки път се стреми да поднесе нова, актуална, значима информация и да използва цялата палитра от подходи, за да се опита да докосне и завладее учениците. Борбата с бързите технологии, с които те общуват ежечасно е много сериозна и трябва учителят да държи сметка за промените на времето и различния светоглед на младия човек.

Беседа

Съвместни уроци с колегите преподаватели по история.

Учениците се нуждаят от ясни, последователни, стимулиращи и достъпни материали. Знанието е сила!

Не мога да отговоря

Проекто-базирано обучение, обърната класна стая, Сократов семинар,

Историко-хронологичен, прилаган от проф. Св. Игов и проф. М. Кирова в техните авторови визии за литературна история.

Конкретна работа с автентични текстове; използване на възможностите на другите изкуства – обсъждане на филми и театрални постановки, свързани с изучаваните периоди; познавателни игри, в т.ч. и съставяни от самите ученици (напр. куизове).

Проектно базираното обучение, но за него е необходимо време.

Посещения на къщи музей, театрални постановки и след това дискусии, които оформят по-цялостна литературноисторическа картина у учениците.

С практически упражнения

Беседа, проектна дейност

Най-подходящи и полезни днес са комбинираните методически подходи, които съчетават литература и история. Полезен е и сравнителният подход, който позволява съпоставка между автори, епохи и ценностни модели, като така изгражда по-цялостна представа за развитието на литературата. Интердисциплинарните връзки (с история, философия, изкуство) са от голяма важност, защото правят литературния контекст по-разбираем и жив.

Иновативни методически стратегии и подходи.

Беседа и самостоятелна работа, никога лекция.

Онагледяване, съпоставителни прочити, работа с текст като самостоятелни задачи, срещи с историята чрез филми и исторически разходки, музеи и театър. Разработването от учениците на литературни маршрути. Междуучилщни партньорства, партньорства с университети.

Създаване на текст разсъждение

структуриране на процесите - важно е да се изгради логическа връзка между периоди, събития и отражението им в литературата.

Организирам посещение на театрални постановки на изучавани творби.

Освен лекционния метод, може би онагледяване....

Сравнително-историческият метод трябва да бъде комбиниран със социокултурен. В

противен случай губим връзка с актуалните обществени (вкл. и литературни) процеси.

Ролеви игри, дебати, мозъчна атака, мисловна карта, мини лекция, беседа.

Обяснително-илюстративен и евристичен.

Самостоятелна работа, лекция

баланс м/традиционни и съвременни с научнообразователната роля на учителя

Изследователски подход

Интерактивните уроци, онагледяването

От там премиммавам по- накратко, защото не им е интересно

Подходи, които може би биха били полезни в изучаването на литературна история, са проблемно-базирано обучение или някакъв вид дискуссионен формат.

Дискусия

За да бъде литературната история адекватна на днешния ден, тя трябва да се трансформира от „наука за миналото“ в „инструмент за разбиране на човека“. Методиката трябва да се отдалечи от лекционния модел и да премине към активно, изследователско учене.

- Тематичен подход - проследяване на дадена тема в различни периоди.
- Подход-връзка с други изкуства - музика, изобразително изк., кино, театър...
- Дигитален - използване на технологии.

Необходимо е младите хора да четат - нищо повече

Дискусии и проекти.

Засега поставянето на въпрос за проучване ми се струва подходящ подход и възможност за учениците да проявяват различни умения - за събиране на информация, критична оценка, представяне.

Интригуващ и разбираем начин за навлизане в света на твореца, епохата, направлението.

Музейни разкази под формата на видео.

диалог и самостоятелна работа

За съжаление, литературната история е далечна и неразбираема за учениците. Основният проблем е, че не е застъпена в ДЗИ, и няма мотивация

Творчески задачи:

- писане на есе по морален и/или граждански проблем;
- създаване на лирическа миниатюра, стихотворение, разказ и др.;
- драматизиране на изучаван/неизучаван текст;
- представяне на любим текст пред съучениците (Това го направих в часовете по профил със своите ученици. Положителното бе, че те самите се провокираха да разменят книги и да четат текст, който им е препоръчан от техния съученик!)

Подходи, които могат да повишат ученическата ангажираност спрямо литературната история, са "обърнатата класна стая" и проблемно базираното обучение. Те насърчават ученическата самостоятелност и могат да трансформират позицията на учителя от център на образователния процес във фасилитатор, модератор и архитект/дизайнер на учебно съдържание.

Съпоставяне на епохите, интересите преди и сега, и премахване на излишната описателност.

Стремя се учениците да придобият знания, умения и навици. Да могат да прилагат знанията на практика. Включвам повече практически и нагледни методи.

Екипна проучвателска задача по определена тема с няколко автори от един период; поставяне на индивидуални задачи с представяне на резултатите в клас; драматизация на фрагменти от творби.

Работа по групи

Изследователският. Те да търсят и свързват нишките, водени от учителите си.

Наследник материали
Разказ, дискусия

Осъществяване на междупредметни връзки в часовете по литература, история и философия.

Много са.

Нямам мнение.

това би трябвало да бъде предмет на по-детайлен анализ

Самостоятелна предварителна подготовка, обобщения в планове за изучаваните творби, изисквания към уводите на интерпретативните съчинения във връзка с тези творби.

Проблемен подход; диалогичен подход; дискуссионен подход

лекция+онагледяване с документални филми, изображения, примери от живота на обикновените хора; дискусии с аналог в действителността и подобни

Децата сами да се подготвят за нея(чрез някакъв проект),а ние да обобщим информацията.

Продуцирайте адекватни, смислени учебници, а не наукообразия...

Игрови подход - създаване или използване на повече игри в часовете по БЕЛ, интерактивни подходи (групова работа, дискусии, дебати), дигитален подход - използване на съвременните технологии, мултимедийни средства, виртуални библиотеки, онлайн варианти на учебници в учебния процес.

Най-подходящи са комбинираните подходи – литературноисторически в съчетание с интерпретативен и компетентностен, допълнени от интерактивни методи (дискусии, проектно-базирано обучение, работа по казуси), които насърчават активно участие и критическо мислене. Нужни са повече часове в 9 - 11. клас по литература, за да има време за прочит и обсъждане на текстовете в учебните часове. Три часа БЕЛ на седмица са критично малко.

В процес съм на намирането им.

рецептивен, конструктивистки, деконструктивистки - основно , емоционално-интуитивен;

Конструктивизъм, социален конструктивизъм, либерализъм

Най-подходящи са проблемно-ориентираният подход, дискуссионният метод, сравнителният анализ и проектно-базираното обучение. Полезни са също междупредметните връзки и работата с откъси в контекст, които насърчават критическото мислене и активното участие на учениците.

Видеа и картинки, които развиват зрителната памет.

Чрез иновации.

Исторически подход - време, особености, текстове. Тематичен - кои са основните теми на времето. Сравнителен. Какви са основните въпроси, поставени от текста (интерпретация). Връзка с история, философия, изобразително изкуство и др. - интердисциплинарен подход.

Беседа и ролеви игри

Кратки филмчета, подготвени от специалисти.
Свитъци с интригуващи текстове, които предлагат задълбочено аналитично диране.

Проектен и мултимедиен подход - учениците изследват литературни направления чрез презентации, музика, картини и интерактивни средства; групови дискусии, ролеви игри и дебати, които развиват критическо мислене.

Дискусия, сравнителен анализ, дебат

Връзка между: проблемния подход; контекстуалния; херменевтичния и дигиталния.

- Сравнително исторически метод
- Културноантропологичен метод
- Рецептивна естетика
- Проблемно-тематичен подход
- Синтез на изкуствата

Интерпретационен, компетентностен, проектно-базиран

Дискусия; часове с игрови елементи, провокиращи мисленето по поставен проблем.

Всичко, в което учениците активно участват

Преподаване на учебното съдържание хронологично.

Кейс метода

Сравняване на различни произведения и автори, дискусии, презентации и проекти.

Полезен е интердисциплинарният подход – свързване на литературата с история, философия и съвременни обществени процеси, което разширява разбирането им. Също така важни са интерактивните методи – дискусии, работа по проекти, ролеви игри – които активират учениците и ги превръщат в участници, а не само в слушатели. Накрая, ключов остава подходът, насърчаващ личната интерпретация и критическото мислене, вместо заучаването на готови отговори. Така литературната история става по-жива и значима за тях.

.

Все по-често се замислям за интегриране на изкуствения интелект в часовете по литература като средство за повишаване на ангажираността и за по-творческо усвояване на учебното съдържание. Един възможен и перспективен подход е поставянето на задачи, при които учениците използват AI инструменти, за да генерират кратък клип или видео по литературна творба или епоха. Това би ги насърчило да осмислят сюжета, образите и ключовите идеи, като ги превеждат в нов медиен формат.

Презентации по теми и проблеми, свързани с интересите на учениците.

Много четене, завладяващ разказ, реторически умения на учителя. Учениците искат да слушат! Умели провокации към учениците да търсят информация, да разширяват познанието си и да им е радостно. И по-целенасочена подготовка на студентите, които ще се ориентират към преподаване в училище.

Беседа; дискусия; самостоятелни проекти;

Групова, екипна и индивидуализирана работа

обяснително-илюстративен, евристичен, проблемно изложение, групова и проектна

дейност

Съпоставяне, очертаване на прилики и разлики: вниманието към контекста на творческия процес, условия които влияят върху него в реалния живот (преди и в днешно време...); подход към самите художествени произведения (съпоставяне на създаването преди и създаването днес, а дори и собствени творчески опити на учениците/опити на техни връстници...).

Проектно-базирано обучение с изследователски характер

Още 1 отговор е скрит

Това съдържание не е нито създадено, нито одобрено от Google. - [Свързване със собственика на формуляра](#) - [Условия за ползване](#) - [Декларация за поверителност](#)

Този формуляр изглежда ли подозрително? [Отчет](#)

Google Формуляри

